

Komunitator

Časopis KONCERNA KOLEKTOR Letnik 17 Jesen 2017

številka
84

3smart projekt
Vrata odpira Coworking Idrija
Kolektor investiral v GOAP in Ektimo

Kdor prej pride, prej pomaga.

Hitra in učinkovita avtomobilska asistenca Zavarovalnice Triglav.

Varni na poti s storitvami
avtomobilske asistence:

- 24-urna asistenca v Sloveniji
in Evropi,
- prihod strokovnjaka v približno
30 minutah na območju Slovenije,
- vedno na voljo na **080 2864**
ali + **386 2222 2864** v tujini in prek
aplikacije Triglav Asistenca.

Več na triglav.si.

080 2864

Vse bo v redu.

triglav

www.triglav.si

Polona Rupnik
Glavna in odgovorna urednica

Pestro jesensko dogajanje

Jesen je naravo že odela v svoje najočarljivejše barve. Tako kot jesen s svojo pestro paletto barv spreminja naravo, se spreminja tudi svet okrog nas. Nenehno, dan za dnem nas razveseljuje s čim novim. Predvsem smo lahko veseli tistih novosti, ki bogatijo naše življenje.

Ozrmo se okrog sebe in videli bomo, kako se je Idrija v zadnjih letih spremenila. Možnosti za spremembe in razvoj pa je še veliko. Idrija, kam? Sto ljudi sto odgovorov. V preteklem letu je 30 mladih iz 7 držav predlagalo vizijo razvoja Idrije. Mladi, ki sodelujejo v projektu TBI pravijo, da je zdaj čas za dopolnitev te vizije z vašimi pogledi in idejami. Torej, imate odgovor na vprašanje Idrija, kam?. Ekipa TBI ga bo nedvomno vesela.

Poleg garažne hiše in novega trgovskega centra bomo v Idriji kmalu bogatejši tudi za novo sončno elektrarno, za plinsko elektrarno s sistemom ogrevanja vode in s sistemom za pametno upravljanje z električno in toplotno energijo. Projekt z imenom 3smart ("Smart »Smart Building – Smart Grid – Smart City«») sofinancira Evropska unija v okviru programa »Interreg Danube Transnational Programme«.

Čeprav se v mestu kar nekaj gradi, pa to niso stanovanja. Kot kažejo raziskave, skoraj 60 odstotkov mladih živi pri starših in poroča o težavah z iskanjem primerne stanovanja, čeprav je statistično v mestu več sto praznih stanovanj. Mrtev trg nepremičnin in najemnih stanovanj mladim otežuje vstop na trg, lastnikov praznih stanovanj pa ne spodbuja k oddajanju. Kolektor zato na območju Idrije išče nova, obnovljena, ali obnove potrebna stanovanja ali druge prostore, ki bi se jih lahko preuredilo v moderna stanovanja za mlade družine.

Evforija, ki je zajela celotno Slovenijo, ko so naši košarkarji osvojili naslov evropskih prvakov, je bila nepopisna. Na noge je spravila še tiste, ki jim po navadi za dogajanje na športnih igriščih ni mar. Delček vzdušja, ki so ga bili takrat deležni igralci na parketu in navijači v dvorani, delimo z vami. Med osrednjimi akterji, ki so spisali to izjemno športno pravljico, je bil namreč tudi Idrijčan Matej Likar.

To in še veliko več, preberite v jesenski številki Komunitatorja. Jesen tudi nam namreč prinaša spremembe, a o tem kdaj drugič. Do takrat pa izkoristite možnosti, ki vam jih ponuja lokalno okolje, izkoristite proste trenutke, ki jih imate, ter uživajte jesen s polnimi pljuči.

VEDNO NEKAJ NOVEGA

PORTAL ZA UREJANJE DOMA IN OKOLICE

DD <https://www.deloindom.si>

DD <https://www.deloindom.si>

DELOINDOM.SI

www.odprakuhinja.si · Prihaja prvo mednarodno BBQ-tekmovanje v Sloveniji (1. del)

DOMOV

STANUJEM

GRADIM IN OBNAVLJAM

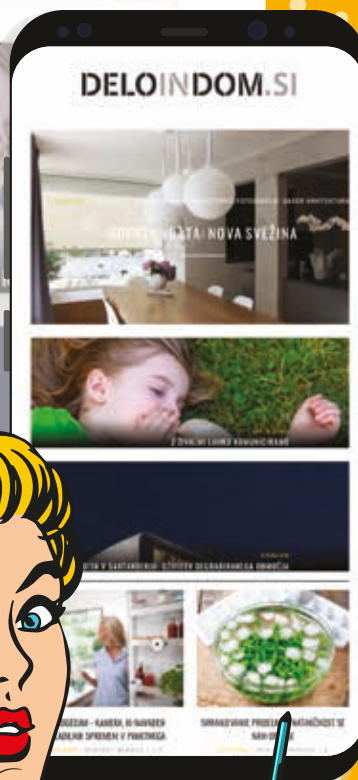
ENERGIJA IN OKOLJE

VRT IN ŽIVALI

SVETUJEMO

Z ŽIVALMI LAHKO

NASVETI

INTERAKTIVNI
SETVENI KOLEDAR

OGREVANJE

VRT

GRADNJA

Komunitator

Časopis KONCERNA KOLEKTOR Letnik 17 Jesen 2017

Fotografija na naslovnici:
Adobe Stock

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo publikacije in promocija d. o. o., **Direktorica:** Tadeja Golob, **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Rupnik, **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, **E-mail:** polona.rupnik@kolektor.com, **tel.:** (05) 37 50 599, **GSM** 051 689 204, **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik **Sodelavci:** Anja Erjavec, Vojko Česnik, Mateja Kavčič, Petra Kovič, Ludvik Kumar, Kristina Rupnik Markovič, Žan Menart, Urška Močnik, Bruno Rupnik, Polona Rupnik, Tadej Rupnik, Jure Skvarč, Matevž Straus, Robert Šabec, Nejc Štefancič, Bogdan Tušar **Fotografije:** Boštjan Berglez, Maks Brus, Mateja Celcer, Tatjana Dizdarevič, arhiv Ektimo, arhiv GOAP, Tadeja Golob, arhiv Idrija 2020, arhiv MC Idrija, arhiv PB Idrija, arhiv Kolektor Igina, arhiv Dolores Jereb, Mateja Kavčič, arhiv Mateje Lavrič, arhiv Mateja Likarja, Nejc Menard, Polona Rupnik, arhiv Aerokluba Srebrna krila, Robert Šabec, Urban Štebljaj, Ivan Štucin, arhiv Zavarovalnice Triglav **Oblikovna zasnova:** Futura DDB d.o.o. **Jezikovni pregled:** Barbara Bizjak **Naklada:** 8000 izvodov **Naročnina:** časopis je brezplačen **Tisk:** Delo d.o.o. **Distribucija:** Pošta Slovenije Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si, www.kolektor.com **Naslovnica:** Jesen

Copyright© FMR - MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja.

12

Utrip lokalne skupnosti
Idrija, kam?

34

Obletnica
Kolektor Igin praznuje 10 let

16

(Ne)znani (ne)znanci
Zmagoslavje na EP v košarki,
kot ga je občutil vodja
reprezentance

42

Zdrav Kolektor
Preživite to zimo raje na
prostem kot pa v postelji

22

Aktualno
Drug tir v letu in pol?
Z Rusi (naj bi bilo) to mogoče

44

Razglednica iz tujine
Večer na obali Karibskega
morja

28

Delimo znanje
Idrijska gimnazija dobila
ново sodobno strojno-učno
delavnico

52

Šport in rekreacija
Aeroklub Srebrna krila

Na Vojskem se je tudi letošnja jesen odvijala že tradicionalna prireditev Pri nas je pesem doma, ki ob skupnem prepevanju združuje pevske sestave iz različnih krajev Slovenije. Namen pevskega srečanja, ki sta ga pred dvanajstimi leti zasnovala Irena Hvala in Ivan Šinkovec, je ohraniti živo slovensko narodno pesem. Prvič so se letos na vojskarski planoti predstavile Pevke ljudskih pesmi iz Poljčan in zapele na način, kot se je nekoč pelo v dravski dolini. Že omenjenim so se pridružili tudi družina Grošelj z Vojskega, sestre Mohorič z Idrijskega Loga, mlade pevke Žnidarce iz Višenj pri Colu, sestre Jakob iz Dobrne, skupina Cantunikum in pevci z imenom Ofiravci in koledniki iz Laškega. Zvesto se pevskega praznika udeležujejo Kanomeljske punce in člani skupine Jesensko cvetje iz okolice Velenja. Domači pevci Jezerci pa so zapeli dve stari ljudski pesmi, ki sta v preteklosti nastali v vaseh na obronkih presihajočega cerkniškega jezera. Rdeča nit letošnje prireditve so bile pesmi o vasovanju in ženitvi.

September je bil na Cerkljanskem v znamenju spomina na pisatelja Franceta Bevka. Organizatorji so pripravili bogat kulturni program v čast in spomin na Franceta Bevka, pisatelja, narodnega buditelja in borca za pravice Primorcev, ki se je rodil in umrl na isti dan, 17. septembra. Tradicionalne Bevkove dneve so otvorili z uro pravljic v Bevkovi knjižnici v Cerknem. Kot že vrsto let so se planinci tudi letos po Bevkovih poteh iz vseh strani podali v Zakojco, kjer so pripravili »vrhunec« letošnjih Bevkovih dni – Proslavo, na kateri je častni občan Nove Gorice Branko Marušič spregovoril o Bevkovem prispevku o vračanju Primorske k matični domovini. Slednja se je tako združila z obeležjem 70. obletnice priključitve Primorske k matični domovini. Na popoldanski prireditvi Rime pod Kojco pa so se zbrali pesniki lokalnega okraja, ki so svoja besedila tudi predstavili. Tradicionalni Bevkovi dnevi so se zaključili v Osnovni šoli Cerkno s podelitvijo nagrad udeležencem literarno-likovnega-fotografskega natečaja Lepo bi bilo, če bi bilo mnogo Petrov Klepcev na svetu.

Predstavniki CUDHg Idrija so v okviru bilateralnega sodelovanja med Unesco geoparki obiskali Islandijo. Na tokratnih srečanjih so predstavniki geoparkov iz Slovenije in Islandije predstavili aktivnosti ter opredelili možnosti o skupnih projektih ter si ogledali primere dobrih praks ohranjanja, varovanja, interpretacije, dostopnosti in promocije geoparkov na Islandiji. Program sodelovanja je sofinanciran s programom Finančnega mehanizma EGP, ki se v Sloveniji izvaja preko vladne službe za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. Uprava CUDHg je po končani uspešni obnovi topilnice oddala prijavo na Javno povabilo za sofinanciranje aktivnosti bilateralnega sodelovanja. V okviru aktivnosti, ki omogočajo povezovanje, izmenjavo in prenos znanja, tehnologij, izkušenj in dobrih praks med nosilci projektov in organizacijami iz donatorskih držav, so se povezali s predstavniki dveh Unesco globalnih Geoparkov Katla in Reykjanes v Islandiji.

Organizacijo letošnjega že 7. Praznika idrijskih žlikrofov je prvič prevzel Mladinski center Idrija in nalogo več kot uspešno opravil. Dogodek so organizacijsko osvežili in mu dodali pisano paleto novosti. Za obiskovalce so pripravili večje število stojnic, kjer so certificirani proizvajalci pripravljali lastne ročno izdelane idrijske žlikrofe, kulinariko pa so dodatno obogatili še lokalni kulinarčni ponudniki in priznani slovenski kuharski mojstri. Na dogodku je bil prisoten tudi Hoferjev Ferfud s svojim »food truck« projektom, v okviru katerega podjetje vsa zbrana sredstva donira projektu Botrstvo v Sloveniji. Ob tradicionalnem kuhanju in ocenjevanju bakalce pa vrhunec festivala ostaja razglasitev rezultatov certificiranja idrijskih žlikrofov.

Sankaški klub Idrija je 19. avgusta izpeljal eno najodmevnejših sankarskih prireditev v Sloveniji do zdaj. Veliko število gledalcev, atraktivne vožnje, zgledna organizacija. 46 tekmovalcev iz 5 držav, ki so se udeležili mednarodnega tekmovanja v okviru poletnega pokala v sankanju s sanmi na kolesčkih, se je strinjalo, da na tako spektakularni tekmi v tej disciplini še niso nastopili. Najbolj jih je navdušilo iskreno gostoljubje organizatorjev in domačinov. Sankaški klub Idrija se zato želi za nudeno pomoč zahvaliti prebivalcem ob proggi, še posebej pa vsem Graparjem. Po rezultatih so bili sicer najuspešnejši avstrijski tekmovalci in tekmovalke, a so tudi Slovenci osvojili osem kolajn. Med člani domačega kluba je Tina Velikanje zmagala med članicami, Stanko Koler pa je osvojil drugo mesto v najstarejši moški kategoriji.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Idrijsko -
Cerkljanska
razvojna
agencija
d.o.o. Idrija

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Idrijsko-cerkljanska razvojna agencija je podpisala pogodbo z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, s katero je pridobila projekt, v katerem bodo v prihodnjih dveh letih skupaj s partnerji izvedli dva dolga programa socialne aktivacije, zastavljena tako, da bosta s svojim celostnim pristopom vplivala na ponovno socialno in zaposlitveno vključenost oseb iz ciljne skupine. Osrednji cilj programa je spodbuditi socialno vključenost oseb, mlajših od 49 let, ki so dolgotrajno brezposelne in prejemnice denarne socialne pomoči. V programu zagotavljajo individualni pristop, celostno obravnavo in dolgotrajnejšo podporo. Z nudenjem pomoči, pridobivanjem novega znanja in izkušenj ter s spodbujanjem aktivnosti vsakega posameznika v programu, si bodo prizadevali odpraviti ovire, ki posamezniku onemogočajo vključitev v družbeno življenje. Udeležencem bodo s predstavitvijo poklicev, s sodelovanjem na tržnici, pri pripravi časopisa in z drugimi aktivnostmi omogočili spoznavanje in stik z različnimi delodajalci, spodbujali jih bodo k aktivnemu vključevanju v družabno življenje in, če je le mogoče, tudi v zaposlitev. Z druženjem v skupini in povezovanjem z okoljem pa želijo izvajalci programa udeležencem omogočiti tudi širjenje socialnih krogov, pridobivanje stikov ter dvig delovnega potenciala.

V Mladinskem centru Idrija je potekala razprava o izzivih participacije mladih, procesih vključevanja mladih in konkretnih ukrepih, s katerimi se lahko mladi iz Idrije še intenzivneje vključijo v soodločanje in aktivno sooblikovanje življenja v skupnosti. Posebno pozornost namenjajo tistim segmentom mladih, ki doslej še niso bili sistematično vključeni – to so mladi iz socialno šibkejših družin, mladi osipniki, brezposelni in priseljenci, mladi, ki se soočajo s problemi alkoholizma in drog, ter mladi v nekaterih podeželskih skupnostih. Razprava je sestavni del projekta, ki se odvija v 12 alpskih območjih, sofinancira pa ga Evropski sklad za regionalni razvoj prek Interregovega programa za območje Alp. Mladinski center Idrija bo v sodelovanju z Občino Idrija zastavljene aktivnosti v največji možni meri tudi uresničil.

Na Prejnuti so v uporabo predali nova otroška igrala na prenovljenem otroškem igrišču. Park Prejnuta je bil skozi različna zgodovinska obdobja in oblasti vedno poznan po živahnem dogajanju. Po prvi svetovni vojni je tu zrastle športno balinišče, ki se je konec 70-ih let prejšnjega stoletja razširilo v štiristezno. Balinarski klub Kolektor Idrija je poleg klubskih prostorov zgradil še nove gugalnice in peskovnik. Ti danes niso več ustrezali standardom, zato je Občina Idrija ob pomoči sponzorja, Zavarovalnice Triglav, obnovila športno igrišče in ga opremila z novimi igrali.

Na 12. športnih igrah slovenskih bolnišnic, ki jih je Združenje zdravstvenih zavodov Slovenije pripravilo na Otočcu, je ekipa Psihiatrične bolnišnice Idrije z izjemnimi rezultati tudi tokrat preseгла vsa pričakovanja. Šest članic in dvanajst članov ekipe se je skupinsko in posamično pomerilo v košarki, balinanju, teku, plavanju, pikadu, badmintonu, namiznem tenisu, viteških igrah in adrenalinskem parku ter so z odličnimi rezultati izboljšali skupno število zmag iz preteklih let. Tako je srebrno mesto v košarki med bolnišnicami ponosno slavila moška ekipa v sestavi Blaž Pavlin, Janez Bevk in Klemen Likar. V kategoriji ženskega teka na 5 km sta si medalji priborili dve sodelavki, Saša Pisk zlato in Kristina Kržišnik bronasto. Pričakovan uspeh je sledil tudi v kategoriji moškega teka, v katerem sta po napetem dvoboju odlično drugo in tretje mesto zasedla Jan Božič in Sebastijan Vidmar. Ponovno je uspeh slavila tudi Marjana Mohorič, ki je v zavidljivem obvladovanju v spretnostih adrenalinskega parka v težki konkurenci zasedla skupno drugo mesto. To pot je slavila tudi ekipa bolnišnice, ki je v viteških igrah gladko pometla s konkurenco in si priborila častni meč iger. Pohvala gre seveda tudi vsem ostalim sodelavkam in sodelavcem, ki so se po svojih najboljših močeh v zabavo in skupno zadovoljstvo vseh sodelujočih trudili za dobre rezultate, podporo in navijanje ter s tem prispevali k prepoznavnosti naše bolnišnice in dober timski duh.

3smart projekt

Tadej Rupnik

V Idriji bomo kmalu bogatejši za novo sončno elektrarno, za plinsko elektrarno s sistemom ogrevanja vode in s sistemom za pametno upravljanje z električno in toplotno energijo. Sončna elektrarna bo nameščena na streho novega dela osnovne šole, plinski kogenerator elektrike in toplote pa bo umeščen v kotlovnico športnega centra, od koder se že zdaj kar nekaj zgradb oskrbuje s toploto. Da bo lahko programska oprema za upravljanje energije kar najbolj učinkovita, bo v vse učilnice nameščen sistem senzorjev temperature in prisotnosti oseb v prostoru, radiatorje pa bo krmilni sistem upravljal z daljinsko vodenimi ventili. Projekt z imenom 3smart (»Smart Building – Smart Grid – Smart City«) sofinancira Evropska unija v okviru programa »Interreg Danube Transnational Programme« in je v teh dneh z objavo javnih razpisov prešel v izvedbeno fazo.

Sodelujoči

V mednarodnem projektu 3smart sodeluje kar trideset podjetij, fakultet, raziskovalnih centrov in občin iz šestih držav znotraj podonavske regije – Avstrije, Slovenije, Madžarske, Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Srbije. Poleg Idrije bo v okviru projekta 3smart zgrajena podobna platforma še v štirih drugih državah. Slovenski partnerji so poleg Občine Idrija še E3, Elektro Primorska, Institut Jožef Stefan in Goriška razvojna energetska agencija GOLEA.

Cilji

Glavni cilj projekta 3smart je poiskati rešitve za nekatera ozka grla pri

sodobnem upravljanju z energijo. Drugi cilj je na zakonodajni ravni proučiti možnosti za spremembo nekaterih uveljavljenih in ne več optimalnih sistemov za njeno distribucijo. Evropa se namreč zaveda, da se energetske trge hitro spreminjajo. Vse pogosteje se uporabljajo novejša tehnologija, na primer električni avtomobili, male domače elektrarne ter akumulatorski in drugi hranilniki energije. Če hočemo zagotoviti nemoteno dobavo in zadostno količino energije tudi v prihodnosti, se moramo osredotočiti predvsem na dva cilja: prvič, proizvesti moramo tolikšno količino energije, da bo zadostila potrebam vseh porabnikov, in drugič, na strani uporabnikov moramo dobavljeno energijo čim

bolj učinkovito uporabljati, da se na tak način s tem zmanjša potrebna količina.

Prvi cilj, zadostna proizvodnja elektrike, je sprva videti dosegljiv samo z izgradnjo novih elektrarn in velikimi državnimi vlaganji. Izkaže pa se, da lahko prav mikroelektrarne, nameščene v individualnih gospodinjstvih in tovarnah, bistveno pripomorejo k samooskrbnosti slednjih. Najpogosteje te mikroelektrarne kot vir energije izkoriščajo sonce, veter ali vodo. Ti so naravni in obnovljivi viri energije, zato ne smemo spregledati njihovega pozitivnega prispevka glede onesnaženja na globalni ravni.

Drugi cilj, učinkovita raba energije, je predvsem odvisen od načina uporabe naših tehničnih naprav. Energijo potrebujemo za ogrevanje, razsvetljavo, prezračevanje, gospodinjske aparate, poganjanje vozil, strojev v tovarnah, komunikacijo ... Z vidika energetske bilance ni vseeno, kako in kdaj uporabljamo te naprave. Še ne tako dolgo nazaj je bila edina možnost za smotrno rabo energije ta, da je uporabnik temu prilagodil svoja dejanja. Na primer, ob odhodu iz prostora se ugasne luč, če je stanovanje prazno, se zniža temperatura ogrevanja, za pranje perila se uporabi varčnejši aparat ...

Pametna hiša

V zadnjih letih trg preplavljajo izdelki za hišno avtomatizacijo, daljinsko vodena stikala in vtičnice, termostatski ventili, prikazovalniki LCD in podobno. Ker so poleg svoje osnovne funkcije ti izdelki zmožni tudi upoštevati programirane algoritme in komunicirati med seboj, jih imenujemo »pametne« naprave. Pametna hiša pa pravimo objektu, ki take naprave uporablja, jih poveže z računalnikom in z glavnim nadzornim programom. Ta podatke s teh naprav zbere, jih analizira ter jim povratno »sporoči« ukaz za nadaljnje delovanje. Na primer: pametni senzor, nameščen na zidu v sobi, sporoči nadzornemu računalniku, kakšna je temperatura v prostoru. Glede na sprogramirani algoritem nadzorni sistem ugotovi, da je v sobi premrzlo, in »ukaže« ventilu na radiatorju, naj se odpre.

Programi za upravljanje

Takšnih naprav je na trgu vse več, ne samo za uporabo v hišnih gospodinjstvih, tudi v tovarnah, trgovskih centrih, zdravstveno-raziskovalnih objektih, izobraževalnih ustanovah in pisarnah ... Z večanjem števila pametnih komponent v objektu narašča kompleksnost nadzornega sistema za upravljanje. Če je poleg tega na razpolago še več virov energije (sonce, plin, elektrika ...), potrebujemo kakovosten sistem za upravljanje. Večina obstoječih sistemov (to so v bistvu računalniški programi), ki jih je trenutno mogoče dobiti na trgu, se je razvila iz namenskih programov in se kasneje dograjevala v kompleksne in zmogljive sisteme za nadzor in upravljanje. Malenkost neprijetna zna biti njihova cena. Nekaj deset tisočakov je za tak program še nizka številka! Če bi želeli napisati ceno najboljših, bi potrebovali kar sedem cifer! Brez centov, seveda. To pa močno zmanjšuje krog potencialnih kupcev – uporabnikov.

EMS

V okviru projekta 3smart bi radi razvili vsakemu dostopen nadzorno-upravljalni sistem (EMS = Energy Management System). Pri razvoju bodo sodelovali strokovnjaki različnih strok, štiri fakultete in dva razvojna inštituta. EMS bo modularen, kar pomeni, da bo uporabnik vključil samo tiste module, ki upravljajo njegovo strojno opremo.

V Idriji bomo uporabljali skoraj vse

module paketa EMS. Na razpolago bomo imeli vire energije iz treh energentov: elektrike, plina in sonca. Sončna elektrarna bo energijo sonca pretvarjala v elektriko, plin pa bo poganjal generator, ki bo prav tako proizvajal elektriko. Zato mu pravimo kogenerator (CHP=Combined Heat and Electrical Power). Toplota, ki bo pri tem nastala, se bo porabila za ogrevanje učilnic in telovadnice. Imamo srečo, da prihodnje leto v Idrijo prihaja zemeljski plin, ki bo poganjal kogenerator, in bo tako proizvodnja elektrike in toplote bolj racionalna. EMS bo moral znati v vsakem trenutku izbrati najbolj ekonomičen vir in ga vključiti ali izključiti iz sistema.

Poleg naštetih virov energije bo sistem nadziral in upravljal skoraj vse porabnike. Radiatorji, ki jih je v šoli in športnem centru več kot 270, bodo v vseh učilnicah upravljani prek EMS. Na odločitev, ali naj se odprejo ali zaprejo, bodo vplivali podatki iz senzorjev, ki bodo nameščeni v vseh učilnicah in pomembnejših prostorih šole in bodo pošiljali podatke v EMS. Temperaturo bodo sporočali senzorji temperature, če je razred prazen ali ne, bodo sporočali senzorji prisotnosti, če se že vnaprej ve, da določen dan ne bo pouka in bo zato potrebne manj energije za ogrevanje, bo to razvidno iz vnesenih urnikov ... Poleg sončne elektrarne bo na strehi šole nameščena tudi vremenska postaja. Od agencije za okolje bo v EMS vsako uro prispela vremenska prognoza za Idrijo za naslednjih 72 ur. Na podlagi podatkov te vremenske postaje ter prognoze bo EMS predvidel, koliko energije bomo potrebovali za ogrevanje v naslednjih urah in dnevih.

Prilagajanje ceni energije

EMS bo imel še eno pomembno nalogo: na podlagi trenutne cene energentov bo porabnike tekom dneva vključeval ali izključeval. Trenutno se cene plina na dnevni ravni ne spreminjajo, cene elektrike pa dvakrat dnevno (velika in mala tarifa). Glede na to, da je elektrike na voljo nič več kot toliko, kolikor se je v tistem trenutku proizvede

v elektrarnah in po kablju dovede do porabnika, se lahko zgodi, da v določenem trenutku, ko vsi uporabniki uporabljajo svoje električne naprave, elektrike enostavno ni dovolj. Spet v drugem primeru, ko vsi uporabniki spijo, upravljalci ugašajo elektrarne, ker enostavno nimajo kam z elektriko. Predvideva se, da bodo distributorji elektrike zaradi zagotavljanja zadostne količine energije sčasoma uvedli spremembe v sistemu trženja. Ko bo energije primanjkovalo, bodo z zviševanjem cene spodbujali uporabnike, da v tistem trenutku izklopijo manj pomembne porabnike, v primeru majhnega odjema pa bodo znižali ceno in s tem spodbudili uporabnike, da povečajo porabo elektrike in vklopijo porabnike, kot so bojlerji, talni grelci, toplotne črpalke ipd. Seveda bo za to poskrbel EMS, ki bo komunikacijsko povezan z distributorjem. Tak model trženja v tujini imenujejo »Demand-Response«. Za idrijski del projekta bosta zakonske in tehnične možnosti proučila partnerja E3 in Elektro Primorska.

Možnosti nadgradnje

Modularna zgradba EMS pušča odprte možnosti za nadaljnjo nadgradnjo. Če bomo v prihodnje sistem dograjevali z baterijskimi zalogovniki, ki bodo shranjevali preveč proizvedeno elektriko za kasneje, ali če bomo v učilnice namestili še prezračevalnike (rekuperatorje), krmiljene z EMS, za boljše bivalne pogoje, ne bo potrebno drugega kot to, da v EMS vključimo module, že izdelane za ta namen.

Vrednost projekta

Skupna vrednost projekta 3smart je 3,8 milijona evrov, od tega bo Slovenija porabila 750.000 evrov, od tega pa bo Idrija porabila 360.000 evrov. Strošek, ki ga nosi Občina Idrija, je 15 odstotkov tega zneska, ostalo krije Evropska unija. Za oceno prihrankov, ki jih bo projekt omogočil, je ta trenutek še prezgodaj. Vsekakor je treba računati na 30 kW električne moči, ki jo bo v sončnem dnevu brezplačno proizvedla sončna elektrarna, in na 50 kW električne in 100 kW ogrevalne moči, ki jo bo iz plina v hladnejših dnevih proizvedel kogenerator. Dobre prakse in izkušnje, ki jih bomo pridobili s tem projektom, ter vse povezane prednosti sistema EMS bomo lahko sčasoma z zelo majhnimi stroški prenesli tudi na druge javne ali zasebne zgradbe.

Idrija, kam?

Matevž Straus

»Leta 2016 je 30 mladih iz 7 držav predlagalo vizijo razvoja Idrije. Zdaj je čas za dopolnitev z vašimi pogledi in idejami,« smo zapisali na spletni platformi www.tbi.si in pričeli z novim ciklom projekta TBI. Letošnje aktivnosti tako predstavljajo dopolnitve vizije in predlogov, izbor najbolj smiselnih, iskanje »posvojiteljev« ter načinov za realizacijo predlaganih idej.

Te aktivnosti so skoncentrirane na oktober, ko obeležujemo mesec prostora in pomena kakovostnih javnih prostorov za kakovost bivanja v mestih. Prav na mednarodni dan habitata, 2. oktobra, smo tako v društvu Idrija 2020 s podporo Ministrstva za okolje in prostor na javnih prostorih v starem mestnem jedru odprli razstavo analiz, vizij in predlogov za razvoj Idrije ter lansirali spletno platformo www.tbi.si, ki vsakomur omogoča glasovanje, komentiranje in dodajanje lastnih idej. Ob zaprtju razstave konec meseca pa sledi še izdaja publikacije z zbranimi teksti in razmišljanji. V nadaljevanju predstavljamo nekaj razmišljanj, o katerih lahko več preberete na spletni strani ali v starem mestnem jedru.

Za diverzifikacijo zaposlitvenih možnosti

Skoraj 80 odstotkov služb in 80 odstotkov ustvarjene dodane

vrednosti v občini je odvisnih od uspešnosti dveh velikih korporacij: Kolektorja in Hidrie. Ker je le 4,78 odstotka prebivalstva del ustvarjalnih industrij (oblikovanje, umetnost, arhitektura, oglaševanje, glasba, mediji), so zaposlitvene možnosti precej monotone in mnoge silijo v dnevno vožnjo ali selitev. V projektu TBI tako vidimo rešitve predvsem v razvoju podjetništva in podjetniškega pristopa znotraj korporacij, s čimer bi se povečala inovativnost in razvoj novih tipov delovnih mest znotraj industrije, pa prehod od hobijev k lastnim podjetjem, s čimer bi razvili zametke ustvarjalnih in kulturnih industrij, ter razvijanje nišnega

turizma, ki bi privabil ljubitelje tehnike, naravoslovja, neokrnjene narave in novih znanj. Predlagani projekti tako zajemajo postopno preureditev območja Jožefovega jaška v center ustvarjalnih in kulturnih industrij z ateljeji, delavnicami in razstavišči, vzpostavitev podpornega okolja za mlade podjetnike ob zaključku Arkove ulice (financiranje, nagrade, prostori, srečanja), kar se bo do konca že v večini uresničilo, oblikovanje in ustanovitev muzeja inovacij v objektu rotacijske peči, kjer bi se predstavljalo 500 let idrijske inovativnosti (od rudnika do sodobne industrije), ter večje sodelovanje in skupen in složen nastop lokalnih turističnih ponudnikov. Namesto

čakanja na investitorja v hotelski kompleks predlagajo spodbujanje sobodajalstva in ureditev manjših butičnih hotelov, ki bi bolj ustrezali nišni ciljni skupini.

Povezava mestnih predelov

Prostorsko gledano ima Idrija tri pomembna, zgodovinsko in vsebinsko zelo bogata območja: center mesta Idrija, območje topilnice in Kajzer park. Žal pa so te lokacije slabo povezane. Pot od ene točke do druge je nezanimiva, prazna, celo dolgočasna. Gre za relativno kratke razdalje, vendar pa njihov značaj Idrijčane sili, da pot raje prevozijo kot prehodijo. Udeleženci projekta TBI tako predlagajo serijo ukrepov, ki bi pešačenje in kolesarjenje naredili bolj privlačne – od prenove avtobusne postaje, ureditev pešpoti, vizualnih usmeritev in oznak, oživljanja javnih površin (kot je letos potekalo v organizaciji društva Prostorož na Brusovšah) ter razglednih ploščadi na višje ležečih točkah (npr. na »raufnku«).

Raznolika in kakovostna stanovanja

Obe dosednji anketi med mladimi v občini Idrija (2011 in 2015) potrjujeta sliko, ki je sicer prisotna po vsej Sloveniji: večji del mladih še vedno živi pri starših in le v manjšem delu razmišlja o odselitvi. Tako skoraj 60 odstotkov mladih živi pri starših in poroča o težavah z iskanjem primerne stanovanja, čeprav je statistično v mestu več sto praznih stanovanj. Mrtev trg nepremičnin in najemnih stanovanj mladim otežuje vstop na trg, lastnikov praznih stanovanj pa ne spodbuja k oddajanju. Poleg oživljanja nepremičninskega trga (s spodbujanjem prenov, stanovanj za mlade, obdavčitvijo praznih nepremičnin ...) udeleženci

projekta TBI predlagajo gradnjo novih stanovanjskih sosesk (denimo na območju današnje Komunale) ter prenove starih idrijskih rudarskih hiš v sodobna prostorna bivališča.

Kakovostna in raznolika kultura

Popis vseh kulturnih aktivnosti kaže, da se v Idriji dogaja nadpovprečno veliko – a predvsem na ravni ljubiteljske, prostovoljske kulture. Ta ima manj resursov za promocijo, zato daje vtis o ne-dogajanju. Poleg tega je zaradi ljubiteljske narave ponudba kulture v Idriji specializirana na le nekaj segmentov, ki so odraz interesa lokalnih zanesenjakov. Zato TBI predlaga več aktivnosti, od katerih so mnoge že bile uresničene – filmske projekcije na prostem, festival ulične hrane, umetniške rezidence, knjižnica na prostem, soba pobega v opuščnem objektu Jožefovega jaška in prenova filmskega gledališča. Cilj bi moral biti, da pričnejo zanesenjaki od svoje ustvarjalnosti postopno živeti.

Širjenje socialnih programov

Na področju skrbi za ranljive skupine so bili v zadnjih letih vzpostavljeni številni socialni programi (medgeneracijski center, mladinski center, dnevni center za otroke idr.), a potrebe po zaposnjevanju vrzeli (npr. center za družine, knjižnica reči) rastejo. Zato predlagajo predvsem nadgradnjo centra generacij in nov skupnostni prostor na območju Ute, s čimer bi se zaokrožil socialno-zdravstveni program.

Nova identiteta mesta

Primarna podoba Idrije z zaprtjem rudnika izgublja svoj jasen značaj. Glavni izziv je zagotovo sporočiti bogastvo zgodovine brez zatekanja v banalizirane predstavitve in

poudariti vlogo ter vpliv zgodovine na inovativno sedanost in prodorno prihodnost. Projekt TBI tako predlaga, da zgodba o Idriji vedno poudarja pomen solidarnosti, inovativnosti in strmenja v prihodnost – s knjigo o inovativnosti v Idriji, filmom, revijo, velikimi stenski poslikavami na praznih fasadah blokov ter ambasado v Ljubljani (kjer vam ponudijo promocijske materiale, postrežejo žlikrofe in geruš ter kjer nastopajo Kingstoni in Zablujena generacija).

Pomen dobrega razumevanja

Za razliko od številnih delavnic, viharjenj možganov in razprav po pripravi predlogov ne bomo odnehali. Hkrati se zavedamo, da so lokalne oblasti le ene izmed potencialnih posvojiteljic in uresničiteljic podanih predlogov. Za uresničitev tako iščemo tudi druge potencialne akterje – društva, javne zavode, podjetja, torej vse, ki vidijo v predlogih smisel in lahko kakorkoli prispevajo k uresničitvi. Želimo angažirati različne javne, zasebne in nevladne akterje, da prispevajo k viziji prodornega, solidarnega in mladostnega mesta. Vključite se in nas kontaktirajte.

041-648-393

prevozi oseb in skupin

prevozi blaga

hitra dostava pošiljk (Ljubljana in okolica)

organizacija prevozov

rent-a-car

RCT TRANS

Partizanska 8, Idrija

rcitrans@amis.net, www.rcitrans.si

Imate stanovanje, ki bi ga prodali? Pošljite ponudbo.

Družba Kolektor Group d.o.o. na območju Idrije išče nova, obnovljena ali obnove potrebna stanovanja ali druge prostore, ki bi se jih lahko preuredilo v moderna stanovanja za mlade družine.

Nezavezujoče ponudbe, ki bodo vključevale:

- kontaktne informacije prodajalca
- naslov stanovanja
- opis prostorov
- velikost stanovanja
- leto izgradnje
- razpoložljivost parkirišč
- predlagano ceno za odkup stanovanja
- izpisek iz zemljiške knjige (priporočljivo)
- druge pomembne informacije v zvezi s stanovanjem

pričakujemo do 30. novembra 2017 na naslov Kolektor Group d.o.o., Vojkova ulica 10, 5280 Idrija s pripisom »Nezavezujoča ponudba za prodajo stanovanja«.

Prostor za inovativnost in nove poslovne poti!

Žan Menart

Idrija se z novo pridobitvijo pridružuje rastočemu številu krajev, v katerih deluje prostor za sodelo («coworking»), ki inovativnim in kreativnim posameznikom in ekipam nudi prostor, v katerem lahko začnejo svojo podjetniško pot, hkrati pa skrbi za povezovanje takih posameznikov, s čimer se ustvarja podporna skupnost za razvoj novih idej in nenazadnje podjetij.

22. novembra bo v mansardnih prostorih nekdanje Rudniške uprave na Arkovi 43 v Idriji svoja vrata z uradno otvoritvijo odprl Coworking Idrija. »Coworking« oziroma prostori za sodelo so globalni fenomen, ki je odraz spremenjenih gospodarskih in družbenih okoliščin, saj se zaradi posledic svetovne gospodarske krize zahteva vedno večja fleksibilnost v vseh členih gospodarstva, hkrati pa vse več profesionalcev v intelektualnih poklicih išče večjo samostojnost. Ti prostori so zasnovani okoli koncepta sodelovanja, pri čemer je sodelovanje izrazito pomembno za

razvoj tovrstnih oblik skupnostnega prostora. »Coworking« je način dela v sodobnem svetu, pri katerem si samozaposleni ter drugi profesionalci občasno ali stalno delijo prostor z drugimi ustvarjalci iz svoje ali sorodnih panog. S tem mreženjem in kombinacijo znanj se ustvarja spodbudno okolje za razvoj inovacij.

Primere dobrih praks najdemo v številnih mestih po Sloveniji, prostori za sodelo pa niso omejeni zgolj na velika mesta, temveč dobro delujejo tudi npr. v Tolminu, Kamniku, Zasavju in drugje. Čeprav so v večjih krajih prostori za sodelo bolj obiskani in večji, je pa tudi v manjših krajih veliko izjemnih inovativnih podjetnih posameznikov, ki z veseljem izkoristijo vse, kar ponujajo tovrstni prostori in skupnosti, ki se v njih izoblikujejo.

Ker pa je namen Coworking Idrija tudi razviti podjetniško skupnost in spodbuditi posameznike in posameznice k razvoju novih idej in rešitev, bodo vsem na voljo tudi podporne vsebine: mentorstva strokovnjakov ter podjetnic

in podjetnikov in tudi splošna izobraževanja, tematska združenja in delavnice, s pomočjo katerih bodo lahko vsi zainteresirani prehodili pot od ideje do produkta, reševali specifične zagate na podjetniški poti ter spoznavali uspešne poslovne zgodbe iz lokalnega in nacionalnega okolja. Že s svojo vzpostavitvijo pa Coworking Idrija tudi v praksi kaže potenciale povezovanja in izmenjave različnih izkušenj (kar je nenazadnje eden od ciljev), saj pri njegovi vzpostavitvi in delovanju sodelujejo tako koncern Kolektor, Občina Idrija, ICRA ter neformalna iniciativa Startup! Idrija.

Vabljeni zato 22. novembra ob 17. uri na otvoritev v prostore na Arkovi, kakor tudi vse ostale dni k (so)delu in grajenju bolj inovativne in kreativne prihodnosti v Coworking Idrija!

LAS
s Ciljem

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Zmagoslavje na evropskem prvenstvu v košarki, kot ga je občutil in doživljal vodja reprezentance

Robert Šabec

Odgovor na vprašanje, kateri dogodek je v letošnjem letu najočitneje zaznamoval Slovenijo, je sila enostaven. Brez kančka dvoma je to evropsko prvenstvo v košarki in osvojitve prestižne lovorike, za katero so poskrbeli naši zlati košarkaši. Ob tem sijajnem dosežku je morebiti le nekoliko manj poznano dejstvo, da je med osrednjimi akterji, ki so spisali to izjemno športno pravljičico, tudi Idričan, Matej Likar po imenu.

Slovenija osvoji naslov evropskih prvakov v košarki

Naj zaenkrat zadostuje, da povemo, da Matej opravlja delo vodje reprezentance pri Košarkarski zvezi Slovenije (KZS). Za nekaj trenutkov pa postavimo sedaj na stran njegovo nadaljnjo predstavitev, dasiravno bi se ta več kot le spodobila, hkrati pa tudi poskrbela za dramatični zaplet zgodbe, ki bi se ob tokratnem pisanju in ob tolikšnem uspehu slovenske reprezentance resda več kot prilegel. A tako kot so vse tekme brezkompromisno odigrali aktualni evropski prvaki, naj tudi mi udarimo kar direktno in takoj predstavimo vsa tista, še vedno sveža zakulisna dogajanja, emocije in občutenja ob zaključku pravljичne finalne tekme med Slovenijo in Srbijo, kot jih je občutil in doživljal prav Matej. Ta nam pove, da so slovenski reprezentanti po zaključnem sodnikovem žvižgu imeli na igrišču na razpolago natanko pet

minut za veselje ob zmagi. Zatem je skupaj s srbsko ekipo sledil odmik k izhodu, kjer se je po Matejevih besedah dodelalo koreografijo ob prevzemu odličij. Tam so se odločili, da Luko Dončiča na razglasitev prinesejo na ramenih. Sledila je seveda svečana podelitev medalj in prevzem pokala evropskega prvaka v košarki.

»Občutki tam so nepopisni. Ne da se jih predstaviti, ne da se povedati! Kar naenkrat stojiš tam in si v centru dogajanja – si v centru vsega tistega, kar si še nedavno gledal le po televiziji. Takrat se vsega tega sploh nisem dobro zavedal. To pride pozneje,« nam zmagoslavne trenutke ob prevzemu odličij v Istanbulu predstavi Matej. V nadaljevanju nam zaupa še prve trenutke veselja med samimi zmagovalci v garderobi.

»Sledil je odhod v slačilnico. Šli smo mimo novinarjev in še dobro, da zaradi tega nismo prišli v garderobo vsi skupaj, saj bi jo verjetno podrli. Tako pa smo počasi »kapljali« notri in se drli na ves glas. Ko je vstopil Igor, smo ga zalili s penino,« nam prve minute nepopisnega veselja opiše Matej.

Posebej čaroben je bil tudi prihod v domovino. V svojem imenu, pa tudi imenu preostalih fantov, Matej rad pove, da je bil že sprejem na Brniku veličasten. Enkrat je bil po njegovih besedah tudi sprejem v Ljubljani, saj jih je na Kongresnem trgu pričakalo kar 20.000 ljudi. »Tako številčna množica in v tako slabem vremenu!? Bilo je res neverjetno. To si bom zapomnil za celo življenje.

Lepo je, da se celotnemu narodu zdi, da smo naredili nekaj izjemno velikega. Mislim, da se je prav pri tem sprejemu pokazala narodna enotnost. Pokazalo se je, da smo vsi Slovenci in da smo zmožni stopiti skupaj, ne glede na politično pripadnost, spol, vero ali raso,« o veličastnem sprejemu v domovini še pove Matej. V Ljubljani je slavje trajalo pozno v noč, da je na koncu pokal evropskega prvaka v domovini prvič prenočil kar v stanovanju pri Mateju, saj ga je naslednji dan odnesel na tiskovno konferenco in potem na sedež KZS

Delo vodje reprezentance

Za dosežke, kot je zmaga na evropskem košarkarskem prvenstvu, je potrebno trdno delo celotne ekipe že pred samim prvenstvom.

»Od pisarne do službe za odnose z javnostmi, fizioterapevtov, zdravnikov, kondicijskega trenerja ... Vsega skupaj nas je dvanajst ljudi, ki skupaj skrbimo, da je na koncu maksimalno poskrbljeno za vse in da lahko igralci na tekmi dajo vse od sebe,« nam o delu, ki je v precejšnji meri veliki večini nepoznano, pove Matej in nadaljuje, da se za tovrstna prvenstva celotna stvar prične že krepko pred kvalifikacijami. Še prej je namreč treba sestaviti moštvo, pripraviti finančne načrte, stroškovnike in začrtati potek priprav, ki vključujejo delo z reprezentanti in tudi medsebojne tekme z drugimi ekipami. Tudi vse organizacije ter logistike, ki je pri tem nujno potrebna, ne gre prezreti.

»Potrebni so nenehni pogovori s trenerjem, da izveš, kje in kako želi trenirati, in v skladu s tem pripraviti načrt priprav, se dogovoriti s tujimi reprezentancami za prijateljske turnirje itn. Potem so tukaj še vse obveznosti do sponzorjev in predstavnikov medijev,« nam o svoje delu pove Matej in pri tem še doda, da je bil na začetku reprezentančnih priprav za letošnje evropsko prvenstvo na spisku udeležencev še en Idrjčan, to je košarkar Luka Rupnik. Žal se ni prebil v ožji izbor, saj ne gre prezreti, da sta na njegovi poziciji igrala dva najboljša igralca letošnjega prvenstva Goran Dragić in Luka Dončić. Skratka, če želimo kar najbolje predstaviti delo Mateja Likarja, lahko to storimo s primerjavo. Trener Igor Kokoškov je tisti član ekipe, ki je odgovoren za delo na igrišču, vse tisto, kar pa poteka izven košarkarskega parketa, pa poteka pod okriljem Mateja Likarja.

Od KK Idrja do Košarkarske zveze Slovenije

Že povsem na začetku osnovne šole se je Matej odločil, da bo treniral košarko. Vzdušje v mestu je bilo takrat enkratno, saj se obdobje okoli let 1996 in 1997 ljubiteljem tega športa še danes pozna kot zlata leta idrijske košarke. Njegov prvi trener je bil Srečko Tratnik, zatem je igral pod taktirko Rada Veharja, zatem še Darka Vidiča in Mirka Jurjavčiča. Košarko je treniral vse do drugega letnika

fakultete, potem pa je pri klubu pričel skrbeti za organizacijske stvari. Sprva je poprijemal za delo pri zapisnikarski mizi, urejal spletne strani itn. Za njegovo nadaljnjo poklicno pot je bil ključnega pomena znova Idrjčan, in sicer njegov bivši trener pri članih Mirko Jurjavčič, ki je po študiju pričel z delom na KZS in je Mateja leta 2008 povabil k sodelovanju. Tam je sprva pomagal kot prostovoljec na različnih projektih, zatem pa se je z ekipo U20, ki jo je treniral Zmago Sagadin, že začelo njegovo delo z reprezentanco. S člansko reprezentanco je sodeloval na EP v Sloveniji 2013, na SP v Španiji 2014, leta 2015 je sledil EuroBasket v Lillu v Franciji, leta 2016 pa je pred kvalifikacijami postal pomočnik

športnega direktorja Matjaža Smodiša. Glede njegovega sedanjega dela kot vodja reprezentance pa lahko povsem brez zadrege že zatrdimo, da je njegovo ime v zgodovino slovenskega športa zapisano z zlatimi črkami. Matej na svoji dosedanji delovni poti niza uspeh za uspehom. Nedokončan ostaja praktično zgolj projekt na njegovi dosedanji izobraževalni poti. Po osnovni šoli je zaključil srednjo šolo na Gimnaziji Jurija Vege in se odpravil na študij elektrotehnike v Ljubljani in ugotovil, da ta ni zanj. Po treh letih se je prepisal na Fakulteto za šport, kjer pa mu povečini prav zaradi obilice dela pri KZS še vedno manjka diploma. Matej tudi s tem člankom obljublja sebi in mami, da bo to svojo dolžnost opravil v najkrajšem možnem času.

Superior Engineering je ekipa mladih, aktivnih, nadobudnih in ambicioznih študentov, katerih cilj je pod okriljem sponzorjev ustvariti kompleksen in celovit izdelek, formulo, s katero tekmujejo na tekmovanjih Formula Student. Letošnji avtomobil so poimenovali Griffin, kralj ovinkov. Eden od njihovih sponzorjev je tudi koncern Kolektor. Ekipa se je z Griffinom udeležila več tekmovanj po Evropi in se zelo dobro odrezala.

V Tednu otroka, ki je potekal od 2. do 8. oktobra, so nas obiskali vzgojitelj in vzgojiteljice ter 60 predšolskih otrok Vrta Idrija. Mlade goste so poleg toplega čaja in sadne malice pričakale še raznobarnve krede. Domišljiji so pustili prosto pot in na mostu, ki povezuje levi in desni breg Idrijce, so nastale prave umetnine.

Kolektor Ventures se je kot predstavnik »corpo-startup« aktivnosti v Sloveniji udeležil mednarodne konference o digitalni preobrazbi Cutting Edge of Digital Mind, ki jo je v Ljubljani organiziral Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete. S slednjim Kolektor že nekaj let uspešno sodeluje, zato je tudi bil eden od partnerjev konference. Dogodku so prisostvovali predavatelji iz Velike Britanije, Grčije, Švedske, Hrvaške in Slovenije ter nekatera uspešna podjetja, ki so predstavila učinkovite digitalne strategije ter delila svoje izkušnje in znanja s področja digitalne preobrazbe. Svoj pogled na digitalizacijo je predstavilo tudi idrijsko start-up podjetje Smart Optometry, ki je prva investicija Kolektorjevega sklada.

Koncern Kolektor je poleg Olimpijskega komiteja Slovenije in nekaterih državnih ustanov postal glavni partner Slovenske olimpijske hiše na zimskih olimpijskih igrah v Pjongčangu v Južni Koreji leta 2018. Kolektor je na južnokorejsko tržišče vstopil pred 17 leti. To je bila prva slovenska investicija v Južni Koreji. »Naš prispevek k olimpijskim igram v Pjongčangu je finančna podpora Slovenski hiši in sponzorstvo slovenske biatlonske reprezentance. S tem bomo vsem našim športnikom in ostalim sodelujočim omogočili prijetno bivanje v državi, ki je 5.000 milj oddaljena od Slovenije,« je dejal Stojan Petrič in dodal: »Že zdaj čestitamo vsem športnikom za rezultate, ki jih bodo dosegli, kajti zastopanje države na igrah miru ni dano, temveč prisluzeno.« Slovenija se bo, po osmih letih premora, med olimpijskimi igrami v Južni Koreji spet predstavila s Slovensko hišo. V prvi vrsti bo namenjena druženju slovenskih športnikov in članov odprave na olimpijskih igrah, poleg tega pa bo služila tudi promociji slovenskega turizma, gospodarstva in kulture, kulinarike, skratka – Slovenije kot celote. Hiša bo odprtega tipa, vendar bo njeno delovanje bolj služilo specifičnim organiziranim gospodarsko-turističnim srečanjem, ki jih bo Olimpijski komitej Slovenije gostil v sodelovanju s partnerji hiše. Seveda pa se nadejajo tudi obiskov predstavnikov slovenskega političnega vrha in pa proslavljanj čim večjega števila kolajn. Slovenska hiša bo le dobra dva kilometra oddaljena od olimpijske vasi, v neposredni bližini pa bodo svoje hiše imele še Avstrija, ZDA, Švedska in Švica.

Gospodarska zbornica Slovenije je v okviru Dneva inovativnosti na Brdu pri Kranju že 15. podelila nacionalna priznanja najbolj inovativnim podjetjem. Kolektor Group je za svojo inovacijo z naslovom »Mikro strukturiranje površin za zagotavljanje tesnosti hibridnih komponent v avtomobilski industriji« prejel srebrno priznanje, ki je šlo v roke dr. Ani Drmota Petrič. Inovacija temelji na zamenjavi umazanega, neselektivnega procesa kemijskega jedkanja s selektivno, suho lasersko tehnologijo, ki nam zagotavlja enake lastnosti izdelka in je bistveno cenejša in ekološko čistejša.

Ekipe PE Vision, ki deluje v okviru podjetja Kolektor Orodjarna, pozorno spremlja in sledi trendom na področju strojnega vida. V tovarnah prihodnosti bodo sistemi strojnega vida integralni del interneta stvari in interneta storitev in bodo v končni fazi omogočali samoorganizacijo proizvodnih procesov. To bodo omogočile strojniške, elektrotehniške in računalniške znanosti, umetna inteligenca pa bo s sposobnostjo samoučenja dodala novo dimenzijo. Prav umetni inteligenci oziroma globokem učenju v PE Vision namenijo največ pozornosti. Z razvojem metod globokega učenja se ukvarjajo v okviru projekta GOSTOP in raziskujejo možnosti za implementacijo te tehnologije v proizvodne procese v Kolektorju. Pri tem sodelujejo s številnimi raziskovalnimi ustanovami in drugimi partnerji. Odločili so se, da organizirajo delovno srečanje vseh partnerjev, ki so ga poimenovali »Kolektor Machine Learning Workshop«. Delavnice se je udeležilo več kot 40 strokovnjakov s Fakultete za računalništvo in informatiko, Fakultete za elektrotehniko, podjetja Ektimo in ekipa PE Vision. Namen srečanja je bil pospešiti prenos znanja med skupinami in spodbuditi nadaljnje sodelovanje na področju fokusnih vsebin PE Vision. Predstavljenih je bilo 12 prispevkov, ki so bili v pretežni meri povezani s problematiko detekcija napak na izdelkih, ki jih proizvaja koncern Kolektor.

Transformatorji za eno največjih sončnih elektrarn na svetu

Polona Rupnik

Po desetih letih je Kolektor Etra sklenil prvi posel v Dubaju. Z družbo DEWA (Dubai Electricity & Water Authority) je podpisala pogodbo o dobavi osmih specialnih ozemljitvenih transformatorjev.

»Transformatorji so namenjeni eni največjih sončnih elektrarn na svetu. Njena skupna moč je 800 MVA, kar je skoraj 100 MVA več, kot proizvede naša nuklearna elektrarna v Krškem,« o osvojitvi novega tržišča pripoveduje Peter Novak, direktor komerciale v Kolektor Etri, in dodaja, da Dubaj predstavlja zelo konkurenčen trg, saj so tam prisotne vse največje multinacionalke. »Gre za trg prestiža, saj vsi vedo, da je Dubaj bogata

država in da ogromno investira v elektroenergetsko omrežje. Kako tudi ne, saj praktično vso pitno vodo pridobivajo iz morja z razsoljevanjem, ki je energetsko zelo potraten proces. Dežela prestiža. Ne računamo pa na to, da bi Dubaj postal eden od naših močnejših trgov, bomo pa vsekakor tu krepili svoj prepoznavnost in utrjevali položaj.«

Podajamo se tudi v Francijo

Sicer pa Dubaj ni edino tržišče, na katero je Kolektor Etri uspel preboj. Svoje priložnosti išče na največjem evropske tržišču – v Franciji. Zbranim na letošnji prodajni konferenci se je prvič predstavil tudi agent za ta trg.

»Na francosko tržišče vstopamo prav v tem trenutku. Verjamemo, da bo s pravim pristopom in prijemi to trg, ki bo vidno prispeval k rasti Kolektor Etre,« pravi Novak.

Najmočnejši trg je Švedska

»Najmočnejši trg letos je za nas nedvomno Švedska, kjer bomo naredili kar za četrtno celotne realizacije podjetja. Potem so tu še vsi ostali skandinavski trgi, hitro rast imamo v Nemčiji in Veliki Britaniji,« pojasnjuje Peter Novak in dodaja, da so na letošnji prodajni konferenci besedo dali prodajnim agentom, da predstavijo primere oziroma povedo svojo izkušnjo, kako jim je že

izgubljeni posel uspelo pridobiti nazaj oziroma jim je uspelo pridobiti posel, za katerega je bilo komaj verjetno, da ga je mogoče pridobiti. Z velikim zanimanjem so si izmenjevali izkušnje in medsebojno črpali ideje za še uspešnejšo prodajo v prihodnje.

Beležimo veliko rast

Kolektor Etra zadnji dve leti beleži zelo veliko rast. Prodaja je bila daleč nad planiranimi številkami. »Tudi letošnje leto bomo zaključili z rastjo. Prodaja bo za 10 odstotkov presegla lani načrtan plan. V naslednjem letu pa načrtujemo manjšo rast z namenom, da uredimo notranje procese, s čimer bomo še naprej lahko zagotavljali visoko kakovost, po kateri smo pri

kupcih poznani in cenjeni.«

Časovna fleksibilnost, prilagodljivost in kakovost so konkurenčne prednosti Kolektor Etre. »Kupci nas poznajo po tem, da smo zelo prilagodljivi in ustrezemo tudi posebnim zahtevam,« pravi Novak in pojasni: »Fleksibilnost razumemo v tem smislu, da kupcu, ki bi rad drugačen izdelek od standardiziranega, ustrezemo in se mu prilagodimo. Zelo smo prilagodljivi glede dobavnih rokov, saj lahko v kratkem času dobavimo marsikateri transformator, kar nekaterim našim konkurentom ne uspeva. Tretja naša odlika, na katero smo zelo ponosni, pa je kakovost naših izdelkov. Po tem sodimo v sam svetovni vrh.«

Sergej Pavlov, generalni direktor Ruskih železnic, RZD International

Drugi tir v letu in pol? Z Rusi (naj bi bilo) to mogoče

Petra Kovič

Konec julija se je na obisku v Sloveniji mudil Sergej Pavlov, generalni direktor Ruskih železnic, RZD International. V Slovenijo ni prišel zgolj zaradi dogodka pri Ruski kapelici, ampak zaradi posla.

Lahko vaš prihod k nam razumemo, da Rusija v jugovzhodni regiji, na Balkanu, v Sloveniji, prepoznava čedalje več poslovnih priložnost?

Podjetje RZD International je podjetje, ki v sto odstotkih pripada ruskim železnicam. Zanj je ključen razvoj, ki ga lahko dosežemo s podajanjem na tuje trge. Zato sem bil julija na sedežu koncerna Kolektor. S sodelavci smo v Idrijo prišli zaradi preprostega razloga. Menim namreč, da železnica združuje države in ljudi. Naše podjetje, ki sodeluje z vodilnimi svetovnimi železniškimi podjetji, resnično vidi velik potencial v jugovzhodni regiji, še več: slovenske železnice so za nas velik izziv, zato smo pokazali veliko zanimanje in pripravljenost, da s svojim znanjem in tehnologijo pomagamo pri njihovem razvoju. Prepričan sem, da Slovenija kot razvita država potrebuje železnice, ki ustrezajo najvišjim tehnološkim standardom. Slednje lahko naše podjetje doseže le v poslovni sinergiji z dobrimi domačimi podjetji, kot je Kolektor, s katerim smo podpisali pogodbo o sodelovanju ne le za delo v Sloveniji, temveč tudi v drugih državah.

Si potemtakem lahko obetamo sodelovanje Rusov pri gradnji drugega tira?

Večkrat smo predstavili našo vizijo gradnje trase Divača–Koper. Prepričan sem, da bi to poglobilo odnose med Slovenijo in Rusijo, saj bi lahko uspešno končan projekt potencialno odprl vrata za številne druge skupne projekte. Če bo Slovenija sprejela našo

pomoč in z nami sklenila posel, vam obljubimo, da vam bomo zagotovili najbolj dovršeno tehnologijo na svetu na področju železniškega transporta. V ta namen smo začeli sodelovati tudi s podjetjem Riko, saj lahko le s konzorcijem dobrih podjetij ustvarimo dobre rezultate. Menim, da je partnerstvo zelo pomembno, če želimo ohraniti zunanjo trgovinsko menjavo med Rusijo in Slovenijo, o kateri je spregovoril slovenski politični in gospodarski vrh pa tudi ruski s predsednikom Putinom na čelu.

Ste se pred prihodom v Slovenijo pozanimali o stanju slovenske železniške infrastrukture? Če da, kakšna je vaša ocena stanja?

V Idrijo smo prišli zaradi preprostega razloga. Železnica združuje države in ljudi. Najprej bi poudaril, da so železnice izraz blaginje vsake države. V zadnjem času je v državah, kot so Hrvaška, Srbija in tudi Slovenija, stanje slabše. To je treba v državah, kjer se v času po krizi gospodarstvo spet prebuja, nujno popraviti. Hitro sem opazil, da železnice potrebujejo rekonstrukcijo in sodobno tehnologijo.

Mi v zadnjem obdobju rekonstruiramo železnice v Srbiji, pri čemer smo pod ostrim nadzorom najboljših na svetu, to je Deutsche Bahn. V štirih letih, odkar poteka rekonstrukcija v Srbiji, nam Nemci niso izdali niti ene pripombe. Nedolgo nazaj izvoljeni srbski predsednik je naše delo v Srbiji komentiral z besedami, da delamo kot brezhibna švicarska ura. Za nas je to velik poklon, ki nam nalaga odgovornost, da delamo dobro še naprej. Nekoč so najrazvitejše države gradile tri- ali štiripasovne ceste. Zdaj že dolgo ni več tako.

Kakšen je trenutni trend razvoja mobilne infrastrukture in kakšen je delež železniškega, ladijskega in letalskega transporta?

V Rusiji je kar 80 odstotkov tovornega in kar 60 odstotkov potniškega prometa na železnicah. V Rusiji so seveda povsem drugačne razdalje. Denimo z enega konca na drug konec Rusije z letalom potrebujemo več kot devet ur. Od Moskve do Vladivostoka potrebujemo z vlakom šest dni. Poleg tega nas na železnice sili ekonomija energije, možnost večje prometne

varnosti, saj so na cestah tovornjaki, ki vsak dan pomenijo veliko nevarnost, in pa seveda ekologija. Elektrificiran železniški promet je čista oblika prometa in je ekološko bolj sprejemljiv od drugih oblik prometa. Za potnike pa je potovanje z vlaki udobno. Ta trend je opazen po vsem svetu.

Kaj pričakujete od svojih poslovnih partnerjev? Kakšni morajo biti, da boste lahko skupaj uspešno sklenili vse načrtane posle?

Z novimi partnerji vedno začnemo postopoma. Šele skupne izkušnje nam pokažejo, ali bomo z novimi partnerji lahko razvili dolgoročno sodelovanje. Prepričan sem, da sem prišel v okolje, ki se tega zelo dobro zaveda, saj imajo Kolektor in druga slovenska podjetja, s katerimi nameravamo sodelovati, odlične reference in bogate poslovne izkušnje.

Koliko časa v Rusiji gradite približno 30 kilometrov dolg železniški tir?

Približno eno leto in pol.

Intervju je bil objavljen v Svetu kapitala 4. 8. 2017.

Nagrajujemo inovacije

Anja Erjavec

Tokrat vam predstavljamo posameznike in skupine, ki so bili med lanskimi inovatorji najvidnejši in so tako osvojili naziv Inovator leta. V kategoriji Male izboljšave – posamezniki je naziv prejel Petr Petrič iz Kolektor KFH, v isti kategoriji pa je skupinsko priznanje prejela strokovna služba Divizije A, Kolektor Sikom. V kategoriji Tehnične in druge izboljšave sta inovatorja leta postala Matic Pintar in Matjaž Gnezda, oba zaposlena v Kolektor Orodjarni, v kategoriji Prebojna inovativna dejavnost pa je za izboljšave netehnoloških procesov naziv šel v roke dr. Janiju Kleindienstu iz podjetja Kolektor Group.

Male izboljšave – posamezniki

Petr Petrič, v družbi Kolektor KFH zaposlen tri leta, je po izobrazbi strojni tehnik. Dela kot specialist na ekstrudiranju plastomagnetnih materialov, ki se uporabljajo za brizganje rotorjev in senzorskih magnetov. Leta 2016 je prijavil 29 inovativnih predlogov, 27 jih je tudi realiziral. Njegovi inovativni predlogi se nanašajo predvsem na organizacijo in zagonekstrudiranja. Prideluje pokazal veliko mero samoiniciativnosti, zanimanja in znanja, ki ga je pridobil na usposabljanju v Kolektor Magnet Technology v Nemčiji. To znanje zdaj prenaša na ostale zaposlene v ekstruziji. Kot pravijo njegovi sodelavci, je pri svojem delu dosleden,

motiviran, nenehno opozarja na morebitne napake in predlaga izboljšave. »Naziv inovatorja leta jemljem kot skupinski naziv. Vedno sem idejo predebatiral s sodelavci in šele nato smo jo realizirali. Prav tako sem imel veliko pomoči in podpore s strani nadrejenih. Za naziv se moram zahvaliti predvsem Ivanu Jerebu, Tjanu Pelhanu ter Ervinu Murovcu,« pravi Petr Petrič in dodaja, da ga k razmišljanju o izboljšavah spodbuja predvsem kritično razmišljanje o vsakem delovnem procesu, v katerega je vključen. »Najprej poskušam stvar čimbolj razumeti, šele potem sledijo izboljšave, če so potrebne. Moji inovativni predlogi se večinoma nanašajo na proces, v katerega sem udeležen, in vplivajo predvsem na lažje delo, posledično

tudi na produktivnost. Menim, da je prostor za izboljšave povsod, kjer nas nekaj moti. Gre samo za to, ali bomo to gledali vsakič, ko pridemo v službo ali pa bomo stvar izboljšali. Znotraj podjetja je malih izboljšav še mnogo, ampak jih veliko nikoli ne bo realiziranih zaradi utečene prakse, da če je bilo dobro do zdaj, bo pa še naprej. Veliko vlogo pri tem igra prilagodljivost celotne skupine ljudi, ki je vključena v določen proces.«

Male izboljšave – skupine

Strokovna služba Divizije A (Boštjan Pajntar, Jure Gantar, Ivan Kofol, Gregor Sedej, Rafael Tratnik, Rok Erjavec, Zlatko Horvat, Marija Golja in Milan Česnik) je leta 2016 podala 11,9 predloga na zaposlenega, skupno torej 107 predlogov za izboljšave. Realizirali so jih 88 odstotkov. Pri podajanju predlogov so sodelovali prav vsi člani strokovne službe. Od postavitve prve linije za izdelavo HB-komutatorjev je bil edini način za usvajanje novih tehnologij timsko delo. To je bilo nujno tudi pri razvoju namenskih strojev za obdelavo komutatorjev. Na tem področju se je skupina okrepila z ostalimi službami: razvojem in tehnologijo, strojogradnjo in orodjarno. Prav iz te sredine izhajajo ključni ljudje, ki so v nadaljevanju poskrbeli za zagon proizvodnje za izdelavo HB-komutatorjev povsod po svetu. Načelo reševanja tekočih problemov skupine je – takoj!, načelo reševanja dolgoročnih izzivov pa – sistematično ter s sodelovanjem podpornih služb in zunanjih sodelavcev. Ekipa izkušenih tehnologov se je okrepila z mladimi, na katere »staroste« uspešno

prenašajo svoje znanje in izkušnje. Med izboljšavami velja izpostaviti standardizacijo linije HBS 8, ureditev linije HBS 8 in HBS 7 za izdelavo malih surovcev, pluzenje surovcev s spodnje strani – možnost izdelave surovcev s tanjšo debelino bakra in predelavo osnovne plošče z vgraditvijo izmenljivega vodilnega vložka stranskega noža. Kot pravijo, njihovo strokovno službo k razmišljanju o izboljšavah spodbujajo predvsem dnevne težave, s katerimi se srečujejo v proizvodnji. »Te so vedno motivacija,

na osnovi katerih poskušamo izboljšati stanje ali pa celo odpraviti težave. Inovativni predlogi naj bi predvsem olajšali delo, odpravili razna zatikanja, zaustavljanja na linijah ter izboljšali kakovost. Naše načelo reševanja tekočih problemov je, da jih rešujemo takoj, načelo reševanja dolgoročnih izzivov pa sistematično, s sodelovanjem podpornih služb, zunanjih sodelavcev. Osvojeni naziv Inovator leta nam pomeni predvsem spodbudo za naprej.«

Tehnične in druge izboljšave skupine

Matjaž Gnezda in Matic Pintar sta v letu 2016 podala pet tehničnih in pet malih izboljšav. 9 podanih predlogov sta že realizirala. Inovatorjasta izdelala vpenjalno napravo za vertikalno postavljeno mrežo za vpenjanje merjencev. Ta omogoča vpenjanje različnih dimenzij merjencev. S tem je mogoče na merjencih pomeriti bistveno več karakteristik z enim vpetjem. In kar je še pomembneje: merjence je mogoče meriti tudi brez prisotnosti operaterja. Matic Pintar in Matjaž Gnezda sta sodelavca. Oba sta inženirja strojništva. Matic je v Kolektor Orodjarni zaposlen pet let, Matjaž že 23. Oba sta bila Kolektorjeva študenta. Matičevo delo obsega prednastavitve obdelovancev utopne erozije, pripravo programov in merjenje elektrod, kot tudi merjenje končnih izdelkov izdelanih na operaciji utopne erozije. Matjaž pa je specialist za klasične meritve s pomičnim merilom, mikrometri, kladicami, merilnimi trni ter višinomerom, uporablja tudi profil projektor, večino časa pa porabi za merjenje merjencev na stroju DEA Global. Matic Pintar je svoje misli ob podelitvi strnil takole: »Naziv inovator leta je bil zame potrditev, da sta bila ves vložen trud in delo resnično opažena in cenjena. Na splošno zelo podpiram inovativno

dejavnost in podjetja, ki svojim zaposlenim omogočajo podajanje predlogov izboljšav, saj se s tem zagotavlja kontinuirano izboljševanje delovnih procesov. Moji inovativni predlogi se večinoma nanašajo na moje specifično delovno področje, in sicer v smislu izboljšave raznih priprav ter pripomočkov, ki meni in mojim sodelavcem bistveno olajšajo nadaljnje delo. Delovno okolje znotraj podjetja vključuje marsikateri delovni proces, tehnično opremo ali prostor, ki ima potencial za izboljšavo. Potrebno je kritično opazovati in včasih stopiti korak nazaj ter si s tem ustvariti

širšo sliko. Pomembno je, da se ne osredotočamo le na podrobnosti, ampak problem vidimo kot preplet mnogih dejavnikov. Menim, da nobena izboljšava ni nesmiselna in prav vsaka si zasluži resno nadaljnjo obravnavo. Včasih se zgodi, da določena ideja ni predstavljena dovolj razumljivo oziroma avtor predlagane izboljšave ne poda jasnih informacij, ki so bistvene za razvoj same izboljšave. Posledično ima lahko taka ideja veliko manjšo vrednost. Zato predlagam, da se pri vnosu kompleksnih izboljšav vsak prijavitelj posvetuje s svojim neposrednim nadrejenim.«

Izboljšave netehnoloških procesov

Dr. Jani Kleindienst je leta 2016 prijavil številne ideje s področja zbiranja in analize proizvodnih podatkov. Med drugim je lani zaživel njegov koncept 100-odstotne sledljivosti, vpeljal je samodejni prenos planskih cen izdelkov in aktivnosti v sistem poročil s tehnologijo BAPI ter uvedel več novosti pri izračunih kazalcev proizvodnje, npr. izračun praktično dosegljive skupne učinkovitosti. Dr. Jani Kleindienst je v koncernu zaposlen 15 let. Bil je vodja razvoja prve in druge generacije informacijskega sistema za spremljanje proizvodnje, predhodnika današnjega Sinapro, zasnoval je prvi informacijsko podprt sistem sledljivosti, s pomočjo katerega je izvedel prve uspešne prediktivne (v današnji terminologiji »Big Data«) analize v procesu brizganja komutatorjev. Od leta 2012 je

zadolžen za uvajanje informacijskega sistema za spremljanje proizvodnje vseh Kolektorjevih proizvodnih podjetij ter analizo proizvodnih podatkov. Znotraj podjetja pa vidi še precej možnosti za izboljšave. »Ne samo na svojem področju, ampak tudi na drugih. Sem zagovornik načela, da nobena stvar nikoli ni tako dobra, da ne bi imela prostora za izboljšavo. Razmišljanje o stalnih izboljšavah bi moralo priti v zavest vsakega zaposlenega. Sam bi tukaj izpostavil pomen usmerjenosti k skupnemu cilju in bi celoten sistem zastavil tako, da bi od dobrih predlogov imelo sorazmerno korist tako podjetje, kakor tudi predlagatelj ideje. Naziv mi predstavlja spodbudo na nadaljnje delo. Še posebej zato, ker prihajam iz področja, ki ni del proizvodnega procesa. Veseli me, da nismo opaženi samo takrat, ko na naših sistemih pride do težav.«

Idrijska gimnazija dobila novo sodobno strojno-učno delavnico

Polona Rupnik

»Strojna ali orodjarska delavnica, namenjena dijakom in učiteljem strokovnih programov, je nedvomno izjemna pridobitev, ki je bila pred leti videti nedosegljiva. Zdaj postaja del šolskega vsakdana in nudi neizmerne možnosti izboljševanja praktičnega usposabljanja dijakov in sledenja sodobnim tehnologijam, ki so danes prisotne v gospodarstvu. To pa je v končni fazi pogoj, da bodo naši dijaki, opremljeni s tovrstnim znanjem, naj bodo to mehatroniki, strojniki ali pa gimnazijci, odlični kader prihodnosti in gonilo znanja ter sprememb v našem gospodarstvu,« je ob predaji delavnice v uporabo povedala Karmen Vidmar, ravnateljica Gimnazije Jurija Vege Idrija.

Koncern Kolektor že več kot 20 let uresničuje strategijo razvoja kadrov v okviru sodelovanja z idrijsko gimnazijo. To sodelovanje, ki je bilo vsako leto podprto s sredstvi in strokovno pomočjo, je Kolektor nadgradil z donacijo v višini 200 tisoč evrov. Namenjena je bila preureditvi telovadnice na poklicni šoli v sodobno strojno-učno delavnico in njeno opremo, s katero bo idrijska gimnazija

nadgradila praktično znanje svojih dijakov in se s ponudbo približala šolskim tehničnim centrom po Sloveniji, idrijsko gospodarstvo pa bo dobilo več strokovno usposobljenega kadra.

Idejo o izvajanju programov strojnega tehnika in mehatronika operaterja na idrijski gimnaziji je dalo idrijsko gospodarstvo oziroma zaposlovalci,

med katerimi ima Kolektor nedvomno vodilno vlogo. Kolektorjevi strokovnjaki so aktivno sodelovali pri pripravi programa in tudi njegovi izvedbi. Gre za programe, ki zahtevajo veliko učnih pripomočkov, s katerimi si dijaki pridobijo praktično znanje. Danes dijaki del praktičnega usposabljanja opravijo v podjetjih, je pa to premalo.

Po mnenju Valterja Leban, člana uprave koncerna Kolektor, je znanje temeljni kamen, na katerem Kolektor gradi svoj uspeh. »Zato nam ni vseeno, v kakšnih okoliščinah se izobražujejo dijaki, ki jih po zaključeni šoli, dobimo v našo sredino. Pri tehničnih poklicih je praktično delo zelo pomembno. Dijaki s praktičnim delom pridobivajo izkušnje, ki jih potem s pridom uporabijo pri konkretnem delu. Delavnico smo opremili na t. i. tehnološki verigi odrezavanja, kjer se dijaki učijo vseh faz – od načrtovanja izdelka do končnega produkta. Najbolj pomembno pa je to, da delajo na produkcijskih strojih in ne didaktičnih.«

Pomen praktičnega dela je izpostavila tudi dr. Maja Makovec Brenčič, ministrica za izobraževanje, znanost in šport, ki je povezovanje izobraževanja in gospodarstva izpostavila kot enega od strateških ciljev države. »Zakon o vajeništvu smo sprejeli z namenom, da se na poklicnem in izobraževalnem nivoju še bolj približujemo izobraževanju, kjer dijake pripravimo na neposredno delo, ki jih čaka, ko zaključijo šolanje. Ob tem pa je izrednega pomena uvajanje vedno več praktičnih vsebin v učni načrt že na srednješolski ravni.« Potrebe gospodarstva po strokovno usposobljenem kadru so velike. »Koncern Kolektor glede na rast, ki jo dosega, vsako leto potrebuje v povprečju sto ljudi z različnimi stopnjami izobrazbe,« je povedal Leban. Vidmarjeva pa je dodala, da nimajo toliko kadra, da bi lahko zadostili potrebam industrije. Trenutno je v program stojnega tehnika vpisanih 87 dijakov, v program mehatronika operaterja pa 58 dijakov.

Razpis za prosta delovna mesta

Koncern Kolektor k sodelovanju vabi ambiciozne, inovativne ter razvojno usmerjene sodelavce za zasedbo več prostih delovnih mest na področjih:

**KONSTRUKCIJE,
PROIZVODNEGA STROJNIŠTVA,
KAKOVOSTI,
VODENJA PROJEKTOV,
PROIZVODNJE in
MONTAŽE.**

Od kandidatov pričakujemo:

samostojnost pri delu, natančnost, pripravljenost za dodatno usposabljanje, veliko mero samoiniciativnosti in kreativnosti, odgovornost in pripravljenost na timsko delo.

Nudimo:

- dinamično delo,
- delo v prijetnem kolektivu, ki vsakemu posamezniku omogoča, da izpolni svoja pričakovanja,
- stimulatивно plačilo na podlagi delovne uspešnosti,
- možnosti strokovnega izpopolnjevanja in napredovanja.

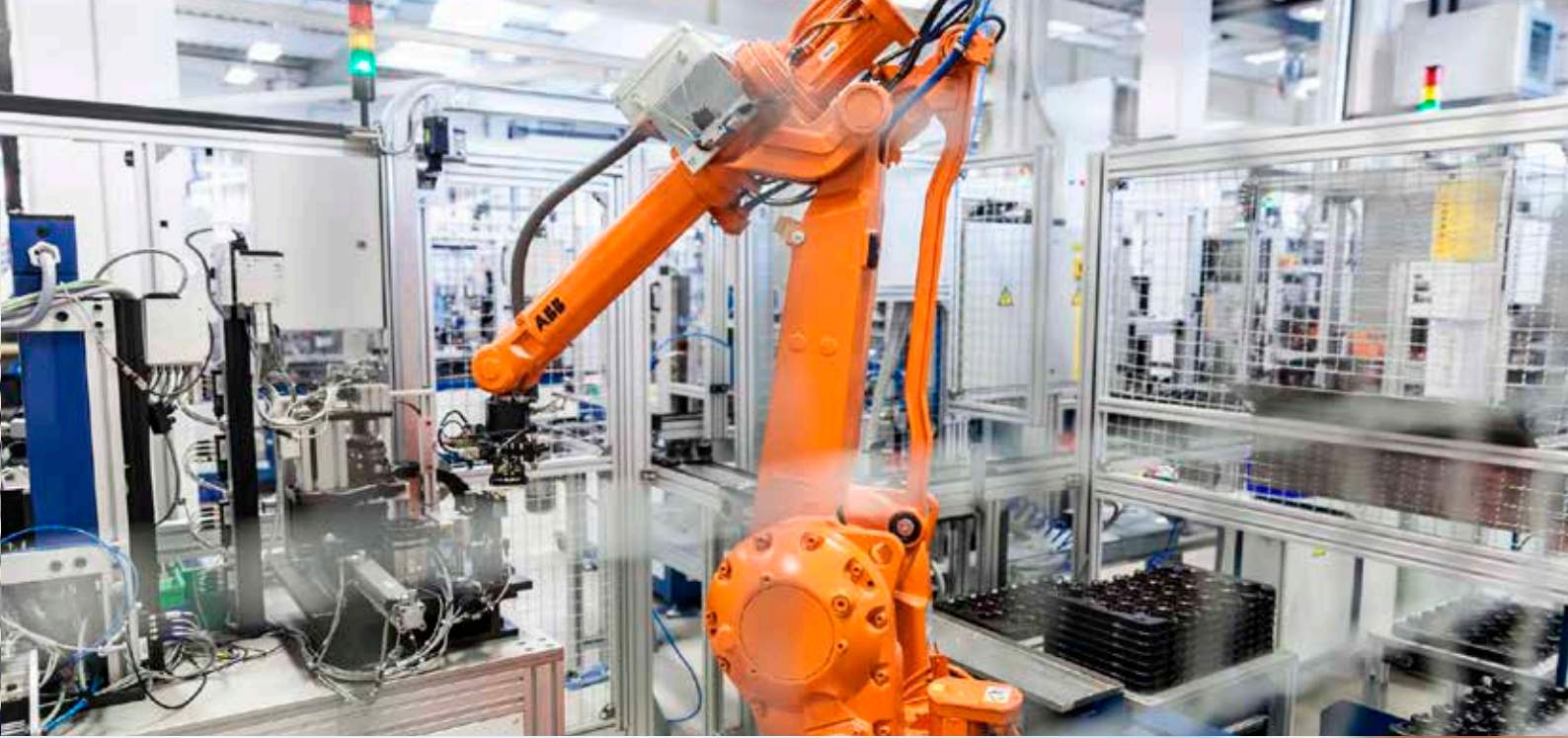
Več informacij o razpisnih pogojih je dostopnih na spletni strani koncerna Kolektor.

Pisne ponudbe z dokazili pošljite na naslov:
KOLEKTOR GROUP d.o.o., Služba za kadre,
Vojkova ulica 10, 5280 Idrija, Slovenija
ali po elektronski pošti: kadri@kolektor.com

Zdaj je pravi čas, da sprejmete nov izziv!

POLNI CERTIFIKAT

Kolektor investiral v GOAP in Ektimo

Polona Rupnik

Kolektorjev sklad Kolektor Ventures sledi ob ustanovitvi zastavljenemu cilju, da bo do konca letošnjega leta izpeljal vsaj pet investicij. Štiri so »pod streho«, peta je na poti. Predstavili smo vam že Smart Optometry in VIAR, tokrat sta na vrsti GOAP in Ektimo.

»V podjetju GOAP smo prepoznali velik potencial, saj ga odlikuje izjemna inovativnost in izredna hitrost pri razvoju. Gre za slovensko podjetje z razvejano prodajno mrežo, ki zajema več kot 60 držav po vsem svetu. Podjetje je vodilni svetovni inovator izdelkov za pametne hiše in avtomatizacijo potniških ladij,« odločitev za investicijo pojasnjuje Mateja Lavrič, direktorica Kolektor Ventures.

V zadnjih dveh desetletjih so v podjetju z lastnimi tehnološkimi rešitvami izvajali avtomatizacijo klimatizacije (gretje, hlajenje, prezračevanje) največjih potniških ladij na svetu za ladjarske družbe, kot so Princess Cruise, Carnival Cruise, MSC, Costa Crociere in mnoge druge. Po uspešnem razvoju tehnoloških rešitev za inteligentne stavbe in izvedenih vgradnjah v veliko število raznovrstnih objektov ter po uspešni avtomatizaciji več kot 50 potniških ladij, kjer si lastijo 50-odstotni svetovni tržni delež, so se odločili za razvoj in proizvodnjo lastnih rešitev oz. produktov za pametne hiše na brežični tehnologiji.

Produkti podjetja GOAP so svetovne inovacije. Temeljijo na tehnologiji Z-Wave in jih v tujini tržijo pod blagovno znamko Qubino, v Sloveniji pa pod blagovno znamko NETiChome. Njihovi moduli Z-Wave so najmanjši na svetu in najenostavnejši za namestitev. Razvili in proizvedli so prvo celostno vremensko napravo Z-Wave, prvi shutter modul Z-Wave (modul za kontrolo senčil) za motorje na enosmerni tok in prvi zatemnilnik Z-Wave v območju 0-10 V. GOAP je verjetno edini proizvajalec modulov

Del ekipe podjetja GOAP

Z-Wave na svetu, ki zagotavlja popoln pregled nad vsemi fazami proizvodnje s pomočjo serijskih številok na vsakem izdelku. Vsi izdelki so razviti in proizvedeni v Evropski uniji, pri njihovi izdelavi pa uporabljajo le najkakovostnejše komponente.

V zadnjih dveh letih so prihodke podvojili na 3,3 milijona evrov, medtem ko si za letos že obetajo 30-odstotno rast prihodkov. Zaradi posledičnega povečanja števila aktivnosti ter kvalitete dela, od katere ekipa GOAP ne želi odstopati, saj je ravno to ena njenih konkurenčnih prednosti, jim je cilj v roku enega leta doseči tudi 50-odstotno rast v številu zaposlenih. Želja po napredku in skupni rasti izhaja predvsem iz vsakdanje prakse, kjer so glavno vodilo prav timski duh, zdrava podjetniška miselnost in vera v boljši jutri. Vsak rezultat, ki ga dosežejo, vedo, da ni le tehnološka rešitev, ki prinaša udobje in varnost,

temveč rešitev za vsakega človeka in naše okolje. Iz tega razloga se je GOAP pozicioniral med pionirje v segmentu tehnologije za pametne domove ter dosegel rezultate, ki so ga maja letos v Københavnu že popeljala med nagrajence Spirit of Z-Wave, nazadnje pa tudi med nominirance za prestižno nagrado najhitreje rastočih slovenskih podjetij – slovensko Gazelo 2017.

»Ena od usmeritev sklada je tudi področje strojnega učenja in napredne analitike, tako da intenzivno iščemo zagonska podjetja, ki delujejo na tem področju,« pojasnjuje Mateja Lavrič in dodaja: »V Sloveniji takšnih ekip ni prav veliko, tako da smo takoj zgrabili priložnost in Ektimo povabili k pilotnemu projektu. Ker se je ekipa zelo izkazala, smo nadaljevali s pogajanjem za investicijo in se obenem dogovorili za poslovno sodelovanje na področju analitike, kjer je cilj uporaba modelov in strojnega učenja pri reševanju problemov na ravni izdelkov, procesov in strojnega vida.« V podjetju Ektimo za svoje naročnike razvijajo sisteme prediktivne (napovedne) analitike, ki temeljijo na uporabi najsodobnejših modelov strojnega učenja in umetne inteligence na velikih količinah podatkov. Ponujamo celovito storitev, ki vključuje pripravo podatkov v obliko, primerno za modeliranje, kakor tudi izdelavo aplikacij, ki modele učinkovito integrirajo z naročnikovimi delovnimi procesi. Metode umetne inteligence obetajo, da bodo pustile pečat na praktično vseh segmentih gospodarstva, kar se odraža tudi v raznolikih projektih, ki so jih v Ektimu izvedli od svoje ustanovitve leta 2010 in segajo na področja upravljanja premoženja, logistike, marketinga, zavarovalništva in upravljanja odnosov s strankami. »Verjamo, da bodo tovrstne metode povsem transformirale tudi dejavnost industrijske proizvodnje, zato se veselimo novega partnerstva s koncernom Kolektor, ki nam bo omogočilo izvajanje inovativnih projektov v realnih proizvodnih okoljih in priložnost, da naše znanje vključimo v skupne produkte, namenjene udeležanju vizije tovarn prihodnosti tudi na mednarodnih trgih. Poleg tega nam bo pridobljena investicija omogočila dodatno širitev ekipe, ki trenutno šteje 12 podatkovnih znanstvenikov. Prav tako bomo lahko okrepiли razvojno-raziskovalne dejavnosti na področju globokih nevronske mreže in avtonomnih inteligentnih agentov,« pravi direktor podjetja Boris Cergol.

Ekipe podjetja Ektimo

ELES, RTP 400/220/110/35 kV Divača – 400 kV prečni transformator: dobava omar sekundarnih sistemov, vsa preizkušanja (FAT, SAT) in spuščanje v pogon

Kolektor Igin praznuje 10 let

Nejc Štefančič

Zgodba Kolektor Igina se je začela leta 2007. Takrat je bil še Istrabenz Gorenje inženiring, leta 2012 pa je njegov lastnik postal koncern Kolektor in podjetje je dobilo novo ime - Kolektor Igin. Ne glede na ime in lastnika pa zaposleni vsa leta sledimo osnovnemu poslanstvu podjetja – biti vodilni slovenski ponudnik elektroenergetskih rešitev.

Počasi, a vztrajno smo si nabirali izkušnje. Z vse večjim naborom projektov in poslov smo si izborili svoj prostor na trgu, kar v času recesije nikakor ni bila lahka naloga. Strokovnih izkušenj ekipi zaposlenih ni manjkalo, saj so bili že ob ustanovitvi podjetja v njem zaposleni pretežno strokovnjaki, nekaj pa je bilo tudi mladih, nadobudnih diplomantov.

Osnovna dejavnost podjetja so sistemi zaščite, vodenja in meritev. Ti so v prvih letih delovanja predstavljali pretežni del naših opravljenih storitev. Svoji osnovni ponudbi smo dodali še inženiring oziroma trgovino in začeli Petersenove dušilke prodajati distribucijskim podjetjem. Na tem področju imamo vodilni položaj še danes.

Energetika Ljubljana, enota TOŠ: dobava, montaža, vsa preizkušanja in spuščanje v pogon 20 kV stikališča, dobava in izdelava kompletnega sistema vodenja SN stikališča (SCADA) z vključitvijo v obstoječe sisteme, dobava energetskih transformatorjev

SODO, RTP 110/20 kV Ločna: dobava kompletnega sistema vodenja, zaščite, meritev in kvalitete el. energije za 110 kV del z vsemi preizkušnji (FAT, SAT), dobava in montaža 20 kV celic z vsemi preizkušnji (FAT, SAT)

Leto po ustanovitvi podjetja smo pridobili prvi večji posel za Termoelektrarno Toplarno Ljubljana (danes Energetika Ljubljana, enota TE-TOL). Poskrbeli smo za dobavo, montažo in spuščanje v pogon dveh 6,3 kV stikalnih blokov ABB ZS1 UniGear.

Znanje, strokovnost, fleksibilnost in odzivnost so naročniki čedalje bolj cenili, zato se je širil tudi nabor in obseg naših del. Obseg naših storitev je predstavljalo konfiguriranje in parametriranje vseh vrst terminalov zaščite in vodenja, SCADA sistemov in sistemov vodenja v industriji (krmilniki), vsa pripadajoča preizkušanja (tovarniška – FAT, na objektu samem – SAT, spuščanja v pogon) ... V prvih letih delovanja smo bili predvsem podizvajalci drugih ponudnikov, kot so ABB, Siemens, Iskra in drugi. Takrat smo imeli omejena kadrovska, prostorska in predvsem finančna sredstva, ki pa so nujna za prevzemanje velikih poslov.

Jože Ponikvar,
direktor podjetja Kolektor Igin

»V veliko zadovoljstvo in čast je biti direktor tako izkušene, dinamične, strokovne, znanja željne in v razvoj usmerjene ekipe. Ob tej priložnosti bi se zahvalil vsem sodelavkam in sodelavcem za trud in požrtvovalnost, ki so jo in jo vsakodnevno vlagajo v razvoj podjetja. Podjetje ima potencial, da v prihajajočih letih preraste v najmočnejšo inženiring podjetje na domačem trgu in se uveljavi v tujini. Verjamem, da bo te cilje doseglo že pred 20-letnico delovanja.«

To se je spremenilo v začetku leta 2013, ko je naš lastnik postal Kolektor. Preselili smo se v nove prostore, ki so nam omogočili nadaljnji razvoj.

Lani smo se povezali z ekipo strokovnjakov iz podjetij Kolektor Group in Kolektor Turboinštitut.

Kadrovsko in strokovno okrepljeni lahko danes trgu ponudimo in izvedemo sisteme v elektroenergetiki od proizvodnje do potrošnika.

Kolektor Igin zdaj vstopa v vse večje elektroenergetske projekte kot močno in na trgu uveljavljeno podjetje

400 kV stikališče NEK: dobava sekundarne opreme, vsa preizkušanja (FAT, SAT) in sodelovanje pri spuščanju v pogon

s pisano paleto pozitivnih referenc.

Ekipa 29 zaposlenih z direktorjema Jožetom Ponikvarjem in Robertom Semetom na čelu se iz dneva v dan trudi, da bi Kolektor Igin postal vodilno inženiring podjetje na domačem trgu ter osvojil tudi ostala tržišča v regiji in širše. Ob tem pa želi ohraniti status zanesljivega poslovnega partnerja na področju elektroenergetike.

Robert Seme,
direktor podjetja Kolektor Igin

»Kolektor Igin je že od vsega začetka zavezan načelom kvalitetno izvedenih projektov v zadovoljstvo kupca in podjetja. Zato bomo tudi v prihodnje sledili temu načelu, saj se zavedamo, da dobro izvedeni projekti prinašajo nove projekte.«

Še posebej ponosni smo na remonte NEK, preizkušanje in spuščanje v pogon RTP Moste 110/20 kV; preizkušanje in spuščanje v pogon GIS stikališča TE Brestanica; zamenjavo generatorske zaščite NEK, SAT in funkcionalne preizkuse sistema zbiralnične zaščite na 110 kV RTP Beričevo 400/220/110 kV (Eles); dobavo opreme vodenja in zaščite za prečni transformator (PST) RTP Divača 400/220/110 kV (Eles); dogradnjo stikališča RTP 400/110 kV Krško (Eles); obnovo sekundarne opreme RTP 220/110/35 kV Kleče (Eles); obnovo kogeneracijskega postrojenja v TOŠ in obnovo srednje napetostnega dela stikališč (TP768 in TP612), vključno z energetskimi transformatorji; dobavo, montažo in spuščanje v pogon 110 kosov 20 kV celic za objekte RTP 110/20 kV Postojna, RTP 110/20 kV Izola, RTP 110/35/20 kV Tolmin in RTP 110/20 kV Ločna (SODO); dobavo in montažo omar sekundarne opreme RP 110 kV HUDO (Eles); zamenjavo GIS-stikališča in prenavo sistema vodenja in zaščite v RTP 110/20 kV Anhovo (Salonit Anhovo); dobavo in montažo naprav sekundarne opreme za stikališče v 110 kV RTP Plave (Eles); dobavo VN opreme pri izgradnji novih plinskih turbin Termoelektrarne Brestanica; obnovo sistema vodenja agregatov, vzbujanja in lastne porabe HE Vrhovo (Savske elektrarne Ljubljana) in še bi lahko naštevali.

»Razmišljajte širše, drugače«

Anja Erjavec

Tema letošnjega Dneva znanja je bila inovativnost in kako izven ustaljenih okvirjev priti do veliko novih idej in rešitev. O tem je Kolektorjevim štipendistom, mentorjem in internim izobraževalcem spregovoril Uroš Petrović, večkrat nagradjeni in prevajani srbski pisatelj za mladino, nekdanji predsednik srbske Mense in eden najboljših v inteligenčnih testih na svetu. S pomočjo asociacij, povezovanj in imaginarnega mišljenja je poenostavil način učenja in pomnjenja podatkov, vsi skupaj pa so z aktivnim razmišljanjem v nekaj minutah zbrali kopico novih idej, ki jih ni patentiral še nihče na svetu.

Širše oziroma drugače razmišljalo tudi letošnji nagradenci – najboljši štipendist, najboljši mentor in najboljša interna izobraževalca.

Naj štipendist je Polde Svetličič

Polde Svetličič je začel Kolektor spoznavati na praktičnem pouku v prvem letniku strojne šole. Njegovi mentorji so ga hitro prepoznali kot zelo vestnega, motiviranega in

spretnega dijaka, ki je željan novih znanj. Njegove vrednote so vztrajnost, prijateljstvo in modrost. Odlikujeta ga samoiniciativnost pri reševanju izzivov in izjemna inovativnost. Že kot dijaka sta ga zanimala strojništvo in elektrotehnika, slednjo si je izbral tudi za svoj študij. Štipendist koncerna Kolektor je od šolskega leta 2014/2015.

Polde Svetličič je že kot srednješolec osvojil znanje za samostojno delo na CNC-strojih in kasneje z veliko željo po optimizaciji in doseganju novih tehnoloških rešitev to znanje nadgradil z znanjem programiranja v orodjih CAD CAM ter optimizacije procesov izdelave orodij in naprav. Vsa ta znanja mu pomagajo pri njegovem današnjem delu na projektu TMC.

Vtise letošnjega, že 4. Dneva znanja je strnil takole: »Dan znanja je bil zelo zanimiv. Predavanje Uroša Petrovića je bilo zanimivo, saj je znal pri poslušalcih vzbuditi zanimanje in dvigniti pozornost, poleg tega je bil odprt za različne ideje ne glede na to, ali se na prvi pogled zdijo smiselne ali ne. Posebej mi je bila všeč njegova hitra vizualizacija ter pomnjenje imen, predmetov ... Tudi pri ogledu proizvodnje sem spoznal veliko novih stvari.«

Matej Jurman je najboljši mentor

Matej Jurman je v Kolektorju zaposlen že 17 let, zadnjih 12 let v podjetju Kolektor KFH kot tehnolog optičnih kontrol sodeluje pri vpeljavi novih sistemov v proizvodnjo. Pri svojem delu mora aktivno sodelovati z različnimi specialisti, urejevalci oziroma tehnologi v proizvodnji, na katere ob vpeljevanju novih optičnih sistemov v proizvodnjo tudi prenaša vsa potrebna znanja. Matej se še kako dobro zaveda, kako pomemben je ta prenos znanj, zato skrbi, da so sodelavci deležni izobraževanja na najvišjem možnem nivoju. Matejev poseben izziv je bil, kako pomagati podjetjem v tujini, če imajo težave z optičnimi sistemi. V zadnji dveh letih je bil večkrat v Mehiki in na Kitajskem, kjer je izvedel usposabljanja na temo optičnih sistemov za ključne urejevalce oziroma tehnologe. Da bi sodelavcem lahko pomagal na daljavo, se je priključil ekipi, ki aktivno išče rešitve na področju digitalizacije in vizualizacije posameznih procesov z uporabo pametnih očal in uvajanja novih digitalnih interaktivnih delovnih navodil. Matej Jurman je eden boljših mentorjev v koncernu Kolektor, ki principe klasičnega mentorskega sistema kombinira z novimi tehnologijami, ki lahko zelo skrajšajo posamezne faze usposabljanja, hkrati

pa pomenijo tudi višji nivo doseženih znanj.

In koliko časa je že mentor? »Mentor sem zadnjih pet let. Prenos znanja vsekakor spada med dejavnosti, ki jih je treba spodbujati in takšni dnevi imajo lahko pozitiven učinek, še posebno z ustreznim predavateljem, ki lahko s prikazom drugačnega aspekta razmišljanja doprinese k temu, na kakšen način oseba posreduje in sprejema določeno znanje, kar mislim, da se je na letošnjem Dnevu znanja tudi uspešno izvedlo. Vsaka ideja gre na poti do realizacije skozi različne stadije, če so v razvoj te ideje vpleteni ljudje z znanjem iz različnih področij in s konstruktivnim razmišljanjem, pa je možnost za hitrejšo in uspešnejšo realizacijo precej večja. Glede na to, da se kot del skupine za digitalizacijo v zadnjem obdobju veliko ukvarjam ravno s posredovanjem informacij, vodenjem in izobraževanjem s pomočjo digitalnih medijev, je priznanje lepa spodbuda za moje nadaljnje delo na tem področju.«

Naj interna izobraževalca sta Dolores Jereb in Zoran Štucin

Bistvo mentorstva je učenje praktične narave, torej učenje o aktualnih stvareh. Prav to počneta Dolores Jereb in Zoran Štucin na področju upravljanja projektov. Zaposlena sta v projektni pisarni, ki je del organizacijske enote Centralne podporne dejavnosti v družbi Kolektor Group. Zaposlene, katerih delo je povezano z vodenjem ali sodelovanjem na projektih, učita o metodah in orodjih upravljanja projektov, ki jih uporabljamo v koncernu Kolektor. Znanje o upravljanju projektov je bistvenega pomena za podjetja, za uresničevanje njihovih strateških ciljev ter za doseganje zelene učinkovitosti. Dolores Jereb in Zoran Štucin sta svoje izkušnje, dobro poznavanje vsebine dela, metod, orodij in organiziranost Kolektorja v preteklem letu uspešno prenašala na vse zaposlene. Usposabljanja sta imela v vseh podjetjih v Sloveniji, Nemčiji, Bosni in Hercegovini, Srbiji, na Kitajskem, v Koreji in Mehiki. Pri tem sta večče premagovala komunikacijske ovire in pozitivno vplivala na sprejemanje predavanj vsebin. V letih 2016 in 2017 sta izvedla približno 250 ur izobraževanj, ki se jih je udeležilo več kot tisoč zaposlenih.

Zoran Štucin je na Kolektorju zaposlen šest let, zadnji dve leti v projektni pisarni. Po njegovem mnenju le redko spoznaš osebe, kot je Uroš Petrovič, letošnji predavatelj, ki na ljudi okoli sebe delujejo tako inovativno in pozitivno. »Všeč mi je bil pristop, ki ga je uporabil, da smo prisotni aktivno sodelovali ter prispevali h končni rešitvi problemov oziroma nalog. Naučil sem se, da si moramo podatke, ki si jih želimo zapomniti, vedno skušati predstavljati tudi slikovno. Zelo dobro je prikazal delovanje človeških možganov oziroma našega razmišljanja ter na kakšen način se v naših glavah tvorijo nove ideje in kako to spodbujamo.« In kaj mu priznanje za naj izobraževalca praznoprav pomeni? Zoran odgovarja: »Priznanje mi pomeni potrditev dobro opravljenega dela in truda, ki sva ga s sodelavko Dolores vložila v izobraževanje uporabnikov na vseh lokacijah koncerna.« Njegovemu mnenju se pridružuje tudi Dolores Jereb: »Priznanje, ki sem ga prejela, je samo še javna izpostavitve in potrditev mojega dela s strani podjetja.« Sicer pa je Dolores zadnjega pol leta poleg dela v projektni pisarni tudi vodja

projektov v Kolektor GTO v Mehiki. »Tukaj se srečujem s popolnoma drugačno kulturo in miselnostjo, ki jo lahko razumeš le, če v tem okolju živiš in postaneš del nje. Ovira pri sporazumevanju je tudi jezik, drugačen je odnos do organiziranosti in samodiscipline, kadri so ozko usmerjeni, v povprečju ljudje niso tako vsestranski kot v Sloveniji. Zaradi velike ponudbe dela na trgu, fluktuacije in oddaljenosti lokacije je pomembno delati na pripadnosti podjetju, uporabiti moraš prave pristope, da lahko zgradiš trdno ekipo zaposlenih. Na vseh lokacijah sem poleg svojega dela in odgovornosti vedno aktivno skrbela za prenos znanja in izobraževanje zaposlenih ter njihovo povezovanje z matičnim podjetjem, usklajevanje procesov s standardnimi procesi koncerna, poleg tega pa je treba upoštevati obstoječe okolje in predpise, ki veljajo v njem. V oddaljenih in novo nastalih podjetjih je obvezno imeti širino, poznati vse procese koncerna, da lahko prenašaš znanje na ostale in jih povezuješ z matičnim podjetjem. Zaradi pridobljenih izkušenj uživam pri izobraževanju in delu z ljudmi, pozitivni odzivi zaposlenih mi veliko pomenijo in so najboljša motivacija.«

David Bizjak

Kdo je tvoj najljubši pravljичni junak?

Pravljичni junak, ki me je v otroštvu in tudi med srednješolskim izobraževanjem pogosto spremljal, je Odisej, ki ga dobro poznamo iz grških antičnih pripovedk. Navdih je izviral predvsem iz njegove iznajdljivosti, poguma, močne volje in seveda preudarnosti, kar so dandanes vrednote, ki so temelj za grajenje osebnosti ter uspeha.

Kaj te je pripeljalo do študija, za katerega si se odločil?

Glavna ambicija, ki sem jo ob vpisu v študij zaupal tudi vam kot kadrovski službi, temelji na uspešnem zaključku trenutnega študija strojništva, ki zajema višje ocene oziroma rezultate, predvsem pa: pridobitev strokovnega znanja, opravljanje praktičnega usposabljanja v tujini, aktivno sodelovanje v delovnih procesih in z zaključnim diplomskim delom maksimalno prispevati k uspešnemu delovanju podjetja in ustvariti maksimalen doprinos. Zatem je želja po nadaljevanju študija v smeri menedžmenta, kjer vidim priložnost za pridobitev široke povezave obeh strok, za kateri mislim, da sta kompatibilni. Zanimanje za omenjeno kombinacijo študija izvira predvsem iz mojega načina življenja, saj se poleg izobraževanja ter študentskega dela aktivno ukvarjam in svojo energijo maksimalno posvečam vodenju taborniškega društva (organizacija letovanj, dogodkov, projektov ...), poučevanju na srednji šoli v Postojni ter izvajanju trenerstva in prodaji športne prehrane v sklopu fitness kluba MojGrib, kar pa zajema stalno reševanje izzivov, usklajevanje, skupinsko delo ter delo s strankami. Ker moje ambicije temeljijo na tem, da bi bilo zgoraj naštetu nekoč del mojega delovnega procesa, se želim na tem področju še strokovno specializirati v tej smeri.

S katero vrednoto bi opisal delovanje na študijskem področju?

Moram priznati, da mi je študijska pot v zadnjih letih prinesla večjo mero vrednot, ki sem jih z napredovanjem začel razumevati tudi z drugačnih perspektiv. Vrednot je seveda več, saj le njihov skupek posameznika pripelje do najboljših rezultatov. Kot glavne vrednote bi seveda izpostavil organiziranost, odločnost ter vztrajnost, kajti te so poleg ostalih vodilne na poti do zadanega uspeha. Vredno je omeniti, da so mi prej omenjene vrednote pomagale pri izvajanju tutorstva in vzporednega poučevanja na srednji šoli v sklopu predmeta Prostorsko modeliranje in priprava dokumentacije.

Zakaj si se odločil, da postaneš štipendist koncerna Kolektor?

Sama odločitev je bila lahka, saj mi globalno podjetje, ki je osredotočeno v razvoj, podprt z vsemi strokovnimi temelji, lahko ponudi dovolj izzivov tako za osebnostno kot karierno rast. Letos sem ponovno vključen v štipendijsko shemo orodjarne, kar mi omogoča stalno stimulacijo tako pri motivaciji kot pri volji do raziskovalnih del.

Kakšna je tvoja dodana vrednost za koncern, kaj bo ta s teboj pridobil?

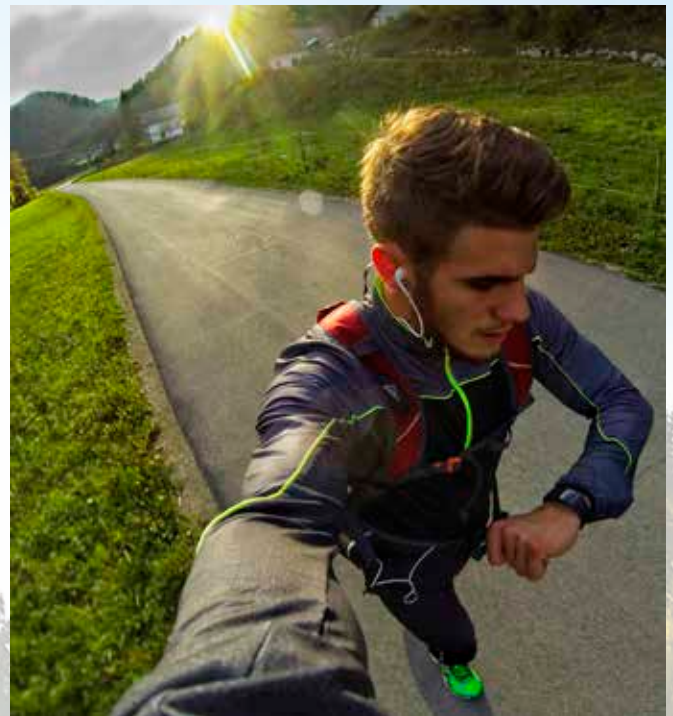
Dodanih vrednosti za koncern je bilo med prisotnostjo v podjetju več, tako manjših kot velikih. Prejšnje leto sem se ukvarjal s projektom na področju organiziranosti ter skrajšanju dela na konstrukcijskem področju, ki sem ga tudi uspešno dokončal in s svojim deležem prispeval v učinkovitost, zmanjšanje napak in seveda časa dela. Sam mislim, da se v trenutnem obdobju ukvarjam s projekti, ki imajo glede na zgodovino bistveno večjo dodano vrednost za koncern kot tak, saj v sodelovanju z nadrejenimi orodjarne ter razvoja razvijam aplikacije za lasersko obdelavo površin. Svoj trud poskušam maksimalno investirati v postavitve oziroma implementacijo laserskega markirnega sistema v orodjarno, ki je bil pred kratkim dostavljen kot nova procesna tehnologija.

Kaj počneš v prostem času?

Kot sem že zgoraj omenil, svoj prosti čas glede na širok spekter aktivnosti ter obveznosti načrtujem premišljeno, ga skrbno razporedim na vseh področjih enakopravno in ob tem poskušam stremeti k stalni pozornosti na njegovo kakovost. Poleg obveznosti v sklopu študija ter študentskega dela, v katere poskušam maksimalno investirati svoj trud ter energijo, se ukvarjam še z upravljanjem fitnes kluba v Idriji (nekdanji MojGib), kar zahteva celosten spekter organizacijskih, finančnih ter socialnih znanj, vodenjem skupinskih vadb ter osebnim trenerstvom. Poleg tega čas namenjam tudi vodenju taborniškega društva, kar zajema organizacijo vodstva letovanja, sodelovanja, delo v ekipi ... Sam sem tudi vodnik treh starostnih skupin, za kar sem opravil različne tečaje vodenja. Poleg naštetega je del mojega vsakdana tudi športna aktivnost, brez katere si zagona v naslednji delovni dan ne morem predstavljati, rekreativno uživam v teku, gorskemu kolesarstvu ter adrenalinskih športih. Amatersko čas posvečam tudi fotografiji in montaži/obdelavi videov zgoraj naštetih dogodivščin. Vse te aktivnosti zahtevajo svoj čas, ki jim ga z veseljem organizirano namenim, saj se zavedam, da mi bodo koristile tudi pri nadaljnjem osebnostnem razvoju, ki igra veliko vlogo pri rasti na področju delovne kariere.

Katere svoje dosežke, ki ne vključujejo študija, bi izpostavil?

Svoje dosežke težko natančneje definiram, saj poskušam stalno strmeti k večjim, zato si kot dosežke v zadnjih letih štejem različne reference oziroma kompetence, ki sem jih osvojil med soočanjem z izzivi na zgoraj naštetih področjih. Mogoče je vredno izpostaviti študijsko pot, ki sem jo vsa leta zaključil nad pričakovanji oziroma zadanimi cilji (povprečje 9,3), poleg tega pa sem uspešno sodeloval in bil v podjetju nenehno prisoten pri izvajanju projektov.

Kakšen je tvoj življenjski moto?

Glede na moj dinamičen življenjski slog prisegam na rek, ki se glasi: »Človek z energijo je človek z vizijo.«

Preživite to zimo raje na prostem kot pa v postelji

Urška Močnik

Letošnje dolgo in nadvse vroče poletje se je kar prehitro prevesilo v hladno in deževno jesen. Prihaja sezona prehladnih obolenj, viroz in gripe. Vsem se ne moremo izogniti, lahko pa se na srečanje s povzročitelji dobro pripravimo in s tem preprečimo ali vsaj omilimo bolezenske znake.

Povzročitelji okužb so lahko bakterije ali – pogosteje – virusi. Virusi, ki krožijo v populaciji in nam povzročajo nevšečnosti, so različni. Prav tako so različni tudi simptomi bolezni. Najpogosteje se kažejo kot navadni prehlad s kihanjem in izcedkom iz nosu. Pogosta so tudi vnetja zgornjih dihal (žrelo in grlo) z bolečinami v grlu, kašljem in povišano temperaturo. Včasih okužba prizadene tudi spodnja dihalna, kar lahko vodi v bronhitis, pljučnico ali poslabšanje astme. Slednje se odraža z oteženim dihanjem in kašljem, lahko (ni pa nujno) je povišana tudi telesna temperatura.

Krepitev organizma

V preprečevanju okužb lahko največ storimo sami s krepitvijo odpornosti organizma. Recept za to je preprost: uživanje zadostne količine tekočine, hrane, bogate z vitamini in antioksidanti, ter veliko gibanja na svežem zraku. Zadostna hidracija preprečuje izsuševanje sluznic dihal, vitamini izboljšajo odpornost telesa na mikroorganizme, gibanje na prostem pa organizem utrdi, tako da se telo bolje prilagaja spreminjajočim se vremenskim in temperaturnim razmeram.

Kadar zbolimo, si lahko pomagamo s čajem z limono (oziroma vitaminom C) ter po potrebi ob vročini (nad 38 °C) ali ob bolečinah s tableto paracetamola. Antibiotiki nam v primeru virusnih okužb ne bodo pomagali, saj delujejo le na bakterije. Jih pa včasih zdravnik predpiše, če pride do zapleta osnovne viroze z bakterijsko infekcijo.

Najpomembneje pa je, da takrat telesu dovolimo, da si opomore, zato

moramo vsaj nekaj dni počivati. Bolni v službi ne bomo kaj dosti učinkoviti, poleg tega pa bomo okužbo lahko prenesli še na sodelavce.

Svojega zdravnika moramo obiskati, če se stanje v nekaj dneh ne popravi ali če se počutje še slabša, če se mu pridruži zelo visoka temperatura z mrzlico, oteženo dihanje, splošna slabost ali celo motnje zavesti.

Gripa je posebna oblika viroze

Poznamo tri tipe virusa gripe (influenca), in sicer A, B in C. Virus influenza A povzroča epidemije in pandemije, virus influenza B povzroča omejene izbruhe bolezni v posameznih okoljih (šole). Virus influenza C okuži posameznike in ne povzroča epidemij.

Sezonsko gripo povzroča virus influenza A. Viruse influenza A razvrstimo po podtipih na podlagi dveh površinskih antigenov: hemaglutinina (H1, H2, H3) in nevraminidaze (N1 in N2).

Virus sezonske gripe se od leta do leta spreminja. Širiti se začne na Daljnem vzhodu. V Evropo pride pozno jeseni oziroma pozimi ter v zimskih in zgodnjepomladanskih mesecih pri nas lahko povzroči epidemijo. Na podlagi podatkov o vrsti in lastnostih virusa, ki kroži v Aziji, strokovnjaki pripravijo cepivo, ki ga Nacionalni inštitut za javno zdravje vsako leto ponudi tudi prebivalcem v Sloveniji.

Gripa je virusno obolenje, ki se prenaša s kapljicami. Posameznik je za druge osebe kužen že dan pred začetkom bolezni in ostane kužen še 5 do 7 dni po začetku. Bolezen se začne nenadoma z visoko temperaturo in mrzlico, kašljem, bolečino v grlu, izcedkom iz nosu ali zamašenim nosom, bolečinami v mišicah, glavobolom, utrujenostjo, lahko pa tudi z drisko in bruhanjem.

Roke umivajte vsaj 20 sekund

Simptomi in zdravljenje

Pri prehladu je prevladujoč simptom zamašen nos oziroma izcedek iz nosu, začetek bolezni pa je bolj postopen. Splošna utrujenost in bolečine so redkejšje in manj izrazite kot pri gripi.

Pravijo, da se prehlad pozdravi sam v enem tednu, z zdravnikovo pomočjo pa v sedmih dneh ...

- prsnem košu ali trebuhu
- nenadna omotica
- zmedenost
- hudo ali neprestano bruhanje
- poslabšanje s kašljem in vročino po prehodnem izboljšanju

Za zdravljenje s protivirusnimi zdravili se zdravnik odloči pri osebah, pri katerih obstaja večje tveganje za zaplete bolezni. Protivirusna zdravila

možno je pa še vse do začetka širjenja bolezni, torej nekje do sredine januarja. Zaščita po cepljenju se razvije v enem do treh tednih, zato cepljenje takrat, ko so bolni že vsi okrog nas, nima več posebnega smisla.

Po cepljenju lahko pride do neželenih učinkov v smislu lokalne reakcije na mestu vboda (rdečina, oteklina, bolečina) ali blagih sistemskih znakov

Roke razkužujte 1 minuto

Pri večini oseb, ki zbolijo za gripo, se stanje izboljša po nekaj dneh do dveh tednih. Pri posameznikih pa lahko pride do zapletov. Bolj ogroženi so nosečnice (okužba z virusom gripe lahko povzroči nepopravljive poškodbe na plodu), majhni otroci, osebe, starejše od 65 let, in bolniki s kroničnimi boleznimi. Najpogostejše komplikacije so bronhitis, pljučnica, vnetje ušes ter poslabšanje astme ali kronične srčne bolezni.

Zdravniško pomoč morate poiskati takoj, če se pojavijo naslednji znaki:

Pri otrocih:

- oteženo in/ali pospešeno dihanje (40 in več vdihov na minuto)
- pomodrelost
- odklanjanje tekočine in hrane (jok brez solz, suhe plenice)
- hud nemir (otrok se noče niti crkljati) ali apatija
- izpuščaji
- poslabšanje s kašljem in vročino po prehodnem izboljšanju

Pri odraslih:

- oteženo dihanje ali kratka sapa
- bolečina ali občutek stiskanja v

skrajšajo trajanje bolezni za enega do dva dni, omilijo simptome, preprečujejo zaplete in zmanjšajo njihovo resnost, če se že razvijejo.

Kaj lahko naredimo?

Poleg splošnih ukrepov za krepitev odpornosti telesa proti okužbam in preprečevanja prenosa okužbe (umivanje in razkuževanje rok, kašljanje v rokav, uporaba robčkov za enkratno uporabo) lahko gripo (bolezen pri posameznikih in njeno širjenje v populaciji) učinkovito preprečujemo s cepljenjem.

Zanimanje za cepljenje proti gripi zadnja leta nekoliko upada. Deloma zaradi odklonilnega odnosa javnosti do cepljenja nasploh, deloma pa tudi (z izjemo zadnje sezone) zaradi odsotnosti prave epidemije gripe. Res je, da število obolelih iz leta v leto niha. Kljub temu pa je vsak, ki zboli, ob tem, da je na voljo varno in v veliki meri učinkovito cepivo, en oboleli preveč.

Cepljenje proti gripi se začne oktobra,

(slabo počutje in utrujenost, glavobol, rahlo povišana temperatura ali občutek mrazenja), ki pa ne trajajo več kot dan ali dva.

Cepivo proti gripi sodi med najvarnejša cepiva sploh.

Cepljenje priporočamo vsem, še posebej pa nosečnicam, otrokom nad 6 meseci, starejšim od 65 let, bolnikom s kroničnimi boleznimi (bolezen srca, dihal, ledvic, bolnikom z oslABLJENIM imunskim sistemom in sladkorno boleznijo) ter ljudem, ki pri svojem delu prihajajo pogosto v stik z drugimi ljudmi (vzgoja in izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo, večji proizvodni obrati).

Za cepljenje proti gripi se lahko dogovorimo pri svojem zdravniku, večja podjetja pa organizirajo tudi cepljenja na svojih lokacijah. Cepljenje bomo novembra organizirali tudi za zaposlene v podjetjih koncerna Kolektor.

Večer na obali Karibskega morja

Belize

Ludvik Kumar

V Belizeju na obali ob drugem največjem koralnem grebenu na svetu mineva večer, ki ga je turistična agencija gotovo skrbno načrtovala. To je večer za brisanje slabih spominov in arhiviranje lepih dogodkov s potovanja, ki se pravkar izteka. Sama sediva na dolgem lesenem pomolu, ki sega daleč v plitvo morje. Z restavracije na obali topel veter prinaša nežne zvoke glasbe in hrup razposajenih obiskovalcev. Kristalno čisto morsko dno je razsvetljeno z reflektorji, tako da je možno življenje v vodi opazovati kot v ogromnem akvariju. Od časa do časa elegantno kot bitja z nekega drugega sveta mimo priplavajo skati, okrog skal se prerivajo raznobarnne ribe. Nad nama se pne nebo, posejano z zvezdami, ki jih v takem sijaju že dolgo nisem videl. Venera bo kmalu zašla za obzorjem, sredi neba pa kraljuje Orion. Njegovih sedem zvezd še nikoli nisem videl tako svetlih, kot so prav ta večer.

Običajno zvezde ne pritegnejo moje pozornosti, toda tokrat sem pod vtisom zadnjih štirinajstih dni, ko smo z malim avtobusom praktično obkrožili polotok Yucatan. Cilj potovanja so bili ogledi ostankov davno zapuščenih majevskih mest in spoznavanje njihove davno ugasle

civilizacije, v kateri sta astronomija in matematika igrali pomembno vlogo. Priznam, da se na potovanje nisem posebno pripravil in nisem prišel z izoblikovanimi pričakovanji. A ogledal sem si kar nekaj fotografij, filmov in v preteklosti prebral kar nekaj člankov in knjig o Majih in

Domačinki

Uxmal - čarodejeva piramid

Tikal - tempelj velikega jaguarja

Uxmal - trg ptic

Brivnica

odkrivanju njihovih mest. Zato nisem pričakoval presenečenj, vendar kot vedno realnost pokaže povsem drugo sliko, kot si jo ustvariš prek medijev. Nisem pričakoval, da bi glede na neprimerno mogočnejše piramide v Gizi mnogo manjša stopničasta piramida v Chichen Itzi lahko name naredila kakšen poseben vtis. A ko sem slišal razlago pomena detajlov na piramidi in okoliških objektih in njihovo povezanost s koledarjem in astronomijo, ki jim ni bilo ne konca ne kraja, je v moji zavesti počasi pričelo rasti zavedanje o veličini civilizacije, ki je zgradila mesto in to brez uporabe trdih kovin in delovnih živali. Tudi mesto Uxmal na severozahodnem delu Yucatana si zasluži mesto v spominu. Zgradili so ga Tolteki, ki so ob usihanju Majev zavladali Yucatanu in so bili pozneje zgled Aztekom, katerih prestolnica je bila ob prihodu

Špancev v razcvetu na območju današnjega glavnega mesta Mehike. Naslednji cilj je bilo mesto Palenque, ki se je pričelo razvijati okrog leta 226 pred našim štetjem in je preživelo do leta 799 našega štetja. Slovijo po odlično ohranjenih kipih, reliefih in kralju z imenom Pakal, ki velja za Tutankamona Latinske Amerike. Njegovo nedotaknjeno grobnico je leta 1952 našel Alberto Ruz Lhuillier. Naprej nas je pot vodila po jugu Yucatana prek San Cristobala v Gvatemalo do jezera Atitlan, Antigue in nazaj proti severu v Tikal, ki je bilo dolgo časa glavno in največje mesto Majev. Začetki mesta segajo v 7. stoletje pred našim štetjem. 200 let pred našim štetjem je bila severna akropola že dokončana, mesto je dolgo vzdrževalo okrog 100.000 prebivalcev. Hiter vzpon števila prebivalcev je mesto doseglo med leti

700 in 830, ko naj bi na območju z radijem 25 km živelo do 425.000 ljudi. Nato je število prebivalcev hitro padlo in mesto je nazadnje prerasel gozd. Svetovna javnost ga je spoznala šele sredi devetnajstega stoletja, čeprav so ga potomci Majev menda vseskozi redno obiskovali in v templjih izvajali verske obrede. Obsežnost mestnega jedra s številom in obsežnostjo stavb preseneti, čeprav vmesne prostore prekriva džungla. Šele vzpon na eno od najvišjih piramid človeku omogoča, da si ustvari vtis o razsežnosti tega nekoč veličastnega mesta.

Džungli so do sedaj uspeli iztrgati le majhen del od osrednjega dela, kjer je na 16 km² okrog 4000 stavb, pa že ta obsega številne piramide, svetišča in spomenike z zapisi o dejanjih nekoč pomembnih veljakov. Zahvaljujoč razvozanim hieroglifom je danes o Tikalu oziroma Yax Mutalu, kot naj

Palenque - palača

Palenque - palača

Snorkanje z morskimi psi

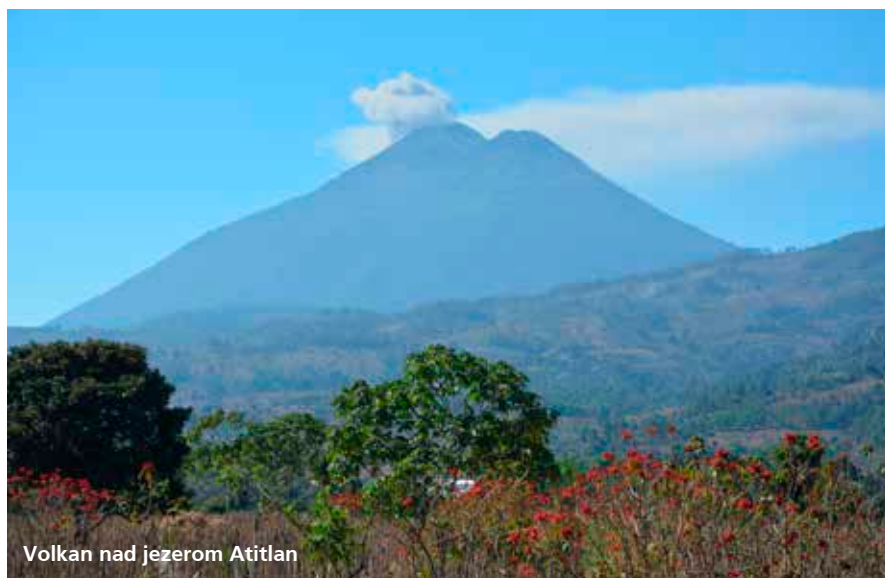
bi se mesto imenovalo v originalu, znanega relativno veliko. Še vedno pa ni povsem znano, kako in zakaj je mesto in praktično vsa civilizacija Majev na Yucatanu po letu 900 propadla. O tem obstajajo številne teorije. Med njimi je najbolj verjetna teorija o spremembi podnebja in nastopu sušnega obdobja, ki ni več omogočalo preživetja številnega prebivalstva in sledil je razpad sistema. Ljudstvo je sicer preživelo in še danes se ocenjuje, da živi več kot dva milijona neposrednih potomcev Majev.

Seveda daleč od nekdanje slave. Razmere, v katerih danes živi večina prebivalcev na jugu Mehike in v Gvatemali, niso zavirljive. Večina živi od poljedelstva, ki se predvsem v goratem delu Gvatemale za naše

razmere zdi brezupno. Koruzo in kavo sadijo na strmih pobočjih hribov, ki so še za kože težko dostopni. Edino možno orodje sta mačeta in motika. Kako domačini živijo, smo lahko spoznali v vasi San Jorge, nedaleč od turističnega kraja Panajachel ob jezeru Atitlan, ko smo noč prespali pri njih. Žal se zaradi neznanja jezika z gostitelji nisva mogla kaj dosti sporazumevati. Vseeno pa hitro začutiš na eni strani gostoljubnost in naklonjenost in na drugi strani trd in uporni značaj teh ljudi.

Njihov značaj smo lahko še bolje spoznali v mehiški vasi San Juan Chamula, kjer so leta 2016 ubili svojega župana, ker se ni držal danih obljub. Ko je policija prišla raziskovat umor, nihče od vaščanov o tem ni vedel nič. V vas smo prišli predzadnji

dan v letu, ko so vaške skupnosti ravno potrjevale svoje starešine. Že na poti v vas smo srečevali povorke ljudi. Hodili so strnjeno in zelo hitro za moškimi, ki je spredaj nosil križ. Ko smo se na trgu pred cerkvijo v živo srečali s temi povorkami, sem imel občutek, kot bi med nas zapeljal vlak. Vsaka skupina si je neizprosno utirala pot med ljudmi na trgu, ki so se umikali in spoštljivo čakali, da je skupina odšla naprej. Vreme je bilo deževno in dokaj hladno, tako da smo nase navlekli vso zimsko opremo, ki nam je bila na voljo. Večina žensk v povorkah pa je bila bosih in kljub zoprnemu dežju so bile pokrite samo s črnimi rutami. Vstopili smo v cerkev, ki s svojo razsežnostjo dominira nad vasjo. Vzdušje v njej je bilo izredno naelektreno in za naše pojmovanje nenavadno. Takoj so nas ošvrknili številni pogledi, ki so mi takoj vzbudili zavest, da sem gringo in ne spadam v ta objekt. Moški so stali v skupinah, kadili in se živahno pogovarjali. Obsežna cerkev je brez stolov, saj se po pojmovanju domačinov pred Bogom ne sedi, ampak kleči. Toda to je bil poseben dan. Starešine, ki so pripeljale skupine v cerkev, so se, obrnjene proti oltarju, ponosno postavile v vrsto pred skupino. V ospredju je vedno stal svečano oblečen starejši moški in nekoliko mlajši, praviloma v beli opravi, ki je imel okoli pasu pas z raznobarnimi trakovi. Nekakšne insignije, katerih pomena nam žal ni nihče ni mogel razložiti. Prednje so ženske v vrsti prižgale sveče in položile steklenice s tekilo in kokakolo. Nato so tiho molili.

Volkan nad jezerom Atitlan

Prodajalka

Javni prevez

Po molitvi so se vaščani rokovali s starejšino in poljubili trakove, pripete za pas moža ob njem. Ženske so odprle steklenice in razdelile pijačo. Imel sem občutek, da smo vsi v skupini turistov občutili nelagodje in hkrati veselje, da smo lahko opazovali ta nam tuji ritual. Vsi smo se tiho stisnili v prost kotiček cerkve in nemo opazovali. Šele ko nam je moški, ki je vestno prižigal ugasle sveče in nekako skrbel za red v cerkvi, namignil, naj se sprehodimo do oltarja, smo se v strnjeni skupini kot preplašena gruča šolarjev odpravili na ogled cerkve. Ob golih belih stenah so stali kipi svetnikov. Njihovi v tkanino oblečeni liki z mrtvaškimi obrazi so bolj spominjali na inkovske mumije, ki jih hranijo muzeji v Peruju, kot na podobe svetnikov, ki smo jih vajeni iz naših cerkva. Na tleh pred oltarjem je klečalo nekaj žensk in zamaknjeno molilo. Ko smo se že vračali proti izhodu, je enemu od kolegov zavibriral telefon in nagonsko ga je potegnil iz žepa, čeprav smo bili opozorjeni, da je v cerkvi fotografiranje strogo prepovedano. V trenutku je k kolegu priskočil več kot za glavo manjši domačin in ga obtožil, da fotografira. Kolega se je upiral in ni hotel telefona spustiti z rok. Gruča okrog njega je hitro naraščala in zahtevala izročitev telefona. Nazadnje je kolega le popustil in domačini so si zmagoslavno ogledali vse fotografije. Ker ni bilo nedovoljenih posnetkov, so mu telefon vrnili. Toda sporočilo je bilo jasno: »Gringo - ne vtikaj nosu v naše zadeve«.

Sicer je potovanje minilo brez incidentov, saj smo se ustavljali le v

najbolj turističnih krajih. Predvsem Gvatemala je zaradi organiziranih kriminalnih skupin »Maras« lahko problematična. Skupine so v glavnem posledica državljanske vojne, ki je trajala od 1960 do 1996. Ocenjujejo, da je bilo v vojni ubitih ali pogrešanih okrog 200.000 ljudi. S tem je nastalo veliko število sirot, za katere ni skrbel nihče. V boju za preživetje so se najstniki pričeli združevati v kriminalne združbe, ki jemljejo zakon v svoje roke.

Se mogoče zgodovina ponavlja? Skorumpirani sistem ni sposoben zagotoviti reda in možnosti dostojnega življenja in obubožani

ljudje vse manj spoštujejo državne avtoritete. Podobno, kot se je nekoč zgodilo Majem. Če bomo ljudje še naprej omogočali, da nas vodijo klovni, pa naj imajo ti še tako umetne frizure, se kaj hitro lahko zgodi, da pod slabim vodstvom ne bomo sposobni ustrezno rešiti izzivov, ki jih pred nas postavlja spreminjajoče se okolje. In zvezde Oriona, ki prav ta večer tako svetlo sijejo na obalo Belizeja in so nekoč že gledale, kako je na Yucatanu sijajna majevska mesta preraščal gozd, bodo spet lahko gledale, kako gozd prerašča Manhattan in še marsikaj drugega.

Mesnica

S pomočjo delovne terapije v bolj samostojno in kakovostno življenje

Mateja Kavčič

Delovna terapija je sorazmerno mlada in hitro razvijajoča se stroka, ki posameznika obravnava celostno in v tesni povezavi z njegovim okoljem. Prepoznati, razumeti in preprečiti težave, ki se kot posledica motenj v duševnem zdravju odražajo na posameznikovem delovanju, je vsakodnevni izziv v praksi delovnega terapevta. Strokovna podkovanost, empatija in kreativno razmišljanje pa so odlike delovnega terapevta, ki je uporabniku enakovreden partner pri iskanju poti v bolj kakovostno življenje.

Že vse od začetka razvoja delovne terapije si delovni terapevti prizadevamo k povečanju prepoznavnosti stroke in širjenju

svojega delovanja v lokalnih skupnostih ter s tem čim širši populaciji omogočiti dostop do delovne terapije. Svetovni trendi gredo namreč v smeri krajšanja obdobja hospitalizacije in ohranjanja ljudi, predvsem starejših, v domači oskrbi, ob rehabilitaciji na domu. Tem trendom sledimo tudi v Psihiatrični bolnišnici Idrija, saj je poskrbljeno za kontinuiteto obravnave na domu oziroma v skupnosti, veliko pa pričakujemo tudi od zakona o dolgotrajni oskrbi in negi, s katerim bi delovni terapevt postal pomemben član tima za oskrbo na domu. Zaradi politične in gospodarske krize v Sloveniji se je sprejetje tega zakona zamaknilo, vendar pa bi morala biti prioriteta naše družbe kakovost življenja starejših.

Delovni terapevti delujemo predvsem na sekundarni in terciarni ravni (bolnišnice, klinike, inštituti), manj pa na primarni (lokalni) ravni. V Sloveniji trenutno deluje približno 500 delovnih terapevtov, kar je 25 na 100.000 prebivalcev, v tujini (Nemčija, Irska) pa deluje do 100 delovnih terapevtov na 100.000 prebivalcev.

Kaj je delovna terapija?

Delovna terapija je zdravstvena stroka, ki ljudem pomaga ponovno izvajati aktivnosti, ki jih iz različnih vzrokov (okvara, bolezen, prizadetost) ne morejo več. Vključevanje v za njih smiselne vsakodnevne aktivnosti pozitivno vpliva na zdravje in dobro počutje. Delovna terapija je ključni dejavnik rehabilitacije, ki pacienta vrne v življenje oziroma na delo po težki bolezni ali poškodbi. Primarni cilj delovne terapije je usposobiti ljudi za čim bolj kakovostno in samostojno izvajanje vsakodnevnega aktivnosti z namenom izboljšanja zdravja in počutja, da zaživijo čim bolj polno in kakovostno. Ta cilj delovni

terapevti dosegamo tako, da ljudem omogočamo opravljanje aktivnosti ali pa s prilagoditvijo aktivnosti, prilagoditvijo okolja oziroma uporabo ustreznih pripomočkov.

Delovna terapija je poleg psihofarmakoterapije in psihoterapije izredno pomembna oblika zdravljenja oseb s težavami v duševnem zdravju.

Kdo je delovni terapevt?

Delovni terapevt je zdravstveni delavec, ki obravnava posameznike, katerih vsakodnevno življenje je ovirano, omejeno ali oteženo zaradi posledic poškodbe, bolezni ali motenj v duševnem in telesnem razvoju ali staranja. Pri svojem delu uporablja predvsem različne terapevtske aktivnosti in tehnike. Lastnosti, značilnosti in zahteve teh aktivnosti oblikuje in uporabi tako, da z njimi vzpostavlja, izboljšuje in vzdržuje čim

Kreativne aktivnosti

Prostovoljna dela

bolj samostojno delovanje oseb, ki jih obravnava. Aktivnost je lahko učenje in samostojno izvajanje posameznih veščin, kot je na primer trening pisanja, umivanje zob, lahko pa pomeni učenje zahtevnejših delovnih navad, prilagajanje domačega in delovnega okolja spremenjenim funkcionalnim zmožnostim, skrb zase in za družino in podobno.

Katere aktivnosti delovni terapevt izbere in kako jih uporabi, je odvisno od vrste bolezni, poškodbe oziroma vrste in obsega prizadetosti. Najpogostejše prizadetosti so duševna bolezen, motnje v duševnem in telesnem razvoju, stanja po obolenjih in poškodbah možganov, telesne prizadetosti in staranje.

Cilj delovne terapije

Uporaba kakovostnih kliničnih smernic v delovni terapiji lahko učinkovito izboljšuje posameznikovo delovanje in neodvisno življenje, saj izboljšuje njegovo dejavnost in zdravje ter zmanjšuje zaplete in učinke hkratnih obolenj. To prinaša korist posameznikom in družbi, saj pomeni večjo osebno avtonomijo in boljše možnosti za sodelovanje na vseh področjih človekovega delovanja. Dokazano je, da je rehabilitacija učinkovita ne le pri izboljševanju posameznikovega delovanja in neodvisnega življenja, temveč tudi pri zmanjšanju stroškov, ki jih povzroča odvisnost.

Klinične smernice v delovni terapiji so usklajene s cilji rehabilitacijskega tima, v katerem delovni terapevt deluje. Glavni cilj rehabilitacije je osebam z zmanjšano zmožnostjo omogočiti, da živijo, kot bi same želele, kljub omejitvam, ki so posledica poškodb ali bolezni ali njihovih osebnih dejavnikov.

Cilj delovnega terapevta je čim večja samostojnost in čim bolj kakovostno življenje oseb, ki so mu zaupane v obravnavo. To je odvisno od vrste in stopnje težav, življenjskih okoliščin, dosegljivih možnosti, predvsem pa od pričakovanj in potreb oseb. Pri duševnem bolniku je rezultat obravnave lahko to, da se nauči obvladovati stiske skozi ustvarjalnost, pri bolniku po kapi je to lahko samostojna skrb zase – oblačenje, umivanje, pri bolniku s poškodbo glave pa premagovanje težav z učenjem in s spominom.

Delovna terapija in duševno zdravje

Duševno zdravje ni pojem sodobnega časa, to je pojem, ki je star toliko, kot je staro človeštvo. Duševno zdravje opredeljuje človekovo notranje stanje (kot so sreča, osebno zadovoljstvo, dobro počutje ...), človekove odnose z drugimi in njegovo delovanje (razumevanje drugačnosti, uspeh pri delu, v šoli, službi ...) in navsezadnje je duševno zdravje tudi sposobnost človeka, da obvladuje svoje življenje ter se uspešno sooča z različnimi življenjskimi situacijami, nalogami, obremenitvami in težavami. Zaradi simptomov bolezni je bolnik prizadet, njegovo funkcioniranje je slabše, manj učinkovito rešuje vsakdanje probleme.

Najpogostejše duševne motnje so depresija, shizofrenija, blodnjava motnja, bipolarna motnja, razpoloženja, panična motnja, anksioznost, različne oblike odvisnosti, demenca ...

Duševna motnja pri različnih ljudeh poteka različno. Najboljša obramba pred poslabšanjem bolezni so urejeno življenje, stabilni odnosi, pomembna je podpora bližnjih, tudi redno jemanje zdravil preprečuje poslabšanja. Po nekaterih podatkih ima vsako leto 23 odstotkov prebivalcev razvitih držav pomembno duševno motnjo, vendar jih ima le polovica tako hude simptome, da motijo vsakdanje funkcioniranje; ravno pri vsakodnevnem delovanju lahko

delovna terapija kot zdravstvena stroka v veliki meri pripomore k izboljšanju.

Delovna terapija na področju duševnega zdravlja predstavlja pomemben del aktivnih pristopov v obravnavi duševnih motenj in težav v vseh starostnih obdobjih tako v njihovi akutni kot kronični fazi. Delovni terapevt se uspešno vključuje tekom celotnega procesa zdravljenja – od diagnosticiranja, ponavadi znotraj institucije, pa vse do nadaljnje obravnave v skupnosti.

Za bolnike je značilno, da pomoč poiščejo dokaj pozno – šele, ko jim simptomi pomembno onemogočajo funkcioniranje in življenje. Vendar bi lahko zgodnje zdravljenje različnih strokovnjakov v fazi, ko so simptomi še blagi ali zmerno izraženi, prispevalo k bolj ugodnemu poteku in izidu bolezni.

Delovna terapija v Psihiatrični bolnišnici Idrija

V Psihiatrični bolnišnici Idrija delovni terapevti izvajamo delovno terapijo, usmerjeno v pacienta. Ta pristop nam omogoča, da pacient sodeluje pri funkcionalni izvedbi in da izpolnjuje svoje okupacijske vloge v različnih okoljih. Pacient aktivno sodeluje pri postavljanju prioritarnih ciljev, ki so tudi center ocenjevanja, obravnave in končne ocene.

Gospodinjske aktivnosti

Sprva je delovna terapija naravnana individualno, pozneje pa ob izboljševanju boleznisledi vključevanje v skupinske terapevtske aktivnosti. Pri aktivnostih upoštevamo, kaj pacient želi, kaj hoče izvajati in kaj svojci in okolje od njega pričakujejo.

Aktivnosti, ki se izvajajo v okviru delovne terapije, zajemajo vsa področja v življenju posameznika: skrb za samega sebe (osebna higiena, oblačenje, obuvanje, hoja, nakupovanje ...), gospodinske aktivnosti (kuhanje, likanje, pranje perila ...), učenje, opravljanje dela v službi, na vrtu, priložnostne aktivnosti (slikanje, branje, šport ...) ter vključevanje v družbo.

Za učinkovito zdravljenje in hitrejšo vrnitev v domače okolje svoje terapevtske programe dopolnjujemo z dodatnimi aktivnostmi, ki paciente spodbujajo k dejavnemu in vsestranskemu vključevanju v terapevtske programe (koncerti, izleti, razstave, potopisna predavanja, trim pohodi, kulinarčne aktivnosti ...). Na gerontopsihiatričnem oddelku se izvaja tudi terapija s pomočjo psa v sodelovanju z zavodom PET. Večji projekti, ki jih vsako leto organiziramo delovni terapevti v Psihiatrični bolnišnici, so slikarski Ex-tempore, Maksov spominski šahovski teden ter kulturno-športni teden. Redno pa izdajamo tudi bolnišnično glasilo, v katerem so prispevki naših pacientov.

Svetovni dan delovne terapije

Svetovni dan delovne terapije, ki ga vsako leto obeležujemo 27. oktobra, bo letos potekal pod sloganom »Obveščaj. Navdušuj. Vplivaj«. V Psihiatrični bolnišnici Idrija bomo terapevtske programe dopolnili z dodatnimi aktivnostmi, ki bodo paciente spodbudile k aktivnemu in vsestranskemu vključevanju ter promociji delovne terapije. Tako bomo že v torek popoldan, 24. 10. 2017, pripravili kulinarčne aktivnosti v terapevtski kuhinji, v sredo, 25. 10. 2017, nadaljevali z aktivnostmi skozi igro, popoldan pa prisluhnili potopisnemu predavanju o Kirgiziji. Zaključili bomo v četrtek, 26. 10. 2017, s predstavitvijo pomena telesne aktivnosti z vidika delovne terapije in predstavitvijo same stroke delovne terapije za vse tiste, ki jim je ta še premalo poznana. Za povečanje prepoznavnosti naše stroke in širjenje našega delovanja v lokalnih skupnostih bodo na razpolago tudi informativne zloženke, letaki in plakati.

Likanje

Športne aktivnosti

Kaj pomeni delovna terapija tistim, ki so se z njo že srečali?

»Sprostitev vseh mojih čustev, preusmeritev misli v delo, izražanje sebe in svojih čustev.«

»Pridobivanje veščin, ki jih potrebujemo za vsakdan.«

»Kakovostno preživljanje prostega časa, učenje novih stvari.«

»Delovna terapija mi zapolni dan.«

»Počutim se zelo dobro, ko vidim, da zmorem veliko sam opraviti.«

»Preusmeritev misli.«

»Delo, rekreacija, boljše počutje.«

Kadar posameznik začuti, da težavam ne bo kos, da ne zmore normalnega vsakodnevnega ritma, se vse bolj umika in izgublja v začaranem krogu prikrivanja znakov bolezni, je pomembno, da poišče strokovno pomoč. Intervencije delovne terapije poskušajo vplivati na pacienta, da je sposoben vzpostavljati in vzdrževati kakovostne odnose v svojem življenju

in da se kljub bolezni/motnji/okvari v življenju nauči spopadati z ovirami na pozitiven in konstruktiven način.

Delovna terapija usmerja posameznika, da prepozna svoje sposobnosti, da ne glede na okoliščine išče smisel svojega življenja in mu sledi, da je nenehno v stiku s samim seboj, kar mu omogoča, da je vedno v centru svojega lastnega življenja.

Ljudje, ki imajo duševne težave, so še vedno pogosto diskriminirani, stigmatizirani, odrinjeni, spregledani in deležni različnih oblik psihičnega nasilja. Posameznikom z duševno motnjo moramo zagotoviti spoštovanje, omogočiti enake pravice kot vsem drugim in zaščititi njihovo dostojanstvo.

Delovna terapija prispeva k izboljšanju kakovosti življenja za vse. Naj bo življenje polno in v pravem ravnovesju.

Dne 28.10.2017

10.00 - 18.00 ure

Potujoča razstava Lojzeta Slaka: MOJE PLOŠČE SO MOJE KNJIGE

Veselimo se, da imamo priložnost gostiti potujočo razstavo velikana narodno-zabavne glasbe, na kateri boste lahko поблиže spoznali življenje in delo Lojzeta Slaka in izkoristili možnost za lepo celodnevno druženje in obujanje spominov ob unikatni in doživeti Slakovi glasbi. Razstavo bo od 10. ure dalje dopolnjeval tudi spremljevalni program, ki bo še obogatil in zaokrožil Slakovo glasbeno zapuščino na razstavi. Ogled bo možen od 10. ure do 18. ure zvečer, ko se potujoča razstava odpravi naprej po Sloveniji.

Vljudno vabljeni na ogled! Vstop je prost!

V prostoru Medgeneracijskega centra, Dom upokojencev Idrija, Arkova

frizerski salon
Nataša

Gortanova 3, IDRİJA
tel.: 05/37 22 920
GSM: 070/74 52 12

DELOVNI ČAS: ponedeljek zaprto
torek 8-12 in 15-20
sreda 8-12, četrtek 12-20
petek 8-15 ali 12-20, sobota 7-12
nedelja in prazniki zaprto

ACTIVA: P FACTOR

Zaradi spremembe življenjskih navad, stresa, naporov, agresivnih okoljskih dejavnikov ter hormonskih in metabolnih težav vedno več ljudi trpi zaradi izpadanja las.

Plešavost je najpogostejši pojav, zaradi katerega trpi približno 80 % moških in 50 % žensk. Zanj je značilna progresivna miniaturizacija lasnih mešičkov, do katere pride zaradi delovanja androgenih hormonov pri občutljivejših posameznikih. Ta občutljivost je odvisna predvsem od encima 5- α reduktaza, ki testosteron spreminja v svoj najmočnejši derivat: dihidrotosteron (DHT). Ko so stopnje DHT visoke, začnejo mešički proizvajati vedno svetlejšo in tanjšo lase, dokler lasje ne postanejo popolnoma tanki. Posegi proti plešavosti so torej osnovani na inhibiciji encima 5- α reduktaza.

Povečano izpadanje las pomeni obilno izgubo las v fazi počitka. Ta pojav je značilen predvsem za ženske, vzroki pa so lahko številni: akutni ali kronični stres, bolezni, kirurški posegi in farmakološko zdravljenje, hormonska neravnovesja in nosečnost, shujševalne diete, prehranska neravnovesja in anomalije lasišča, kot na primer seboreja ali prhljaj. Zdravi se z učinkovinami, ki spodbujajo ponovitev faze rasti las, hkrati pa odpravljajo vzrok, ki je motno povzročil.

Rešitev za omenjene težave je P FACTOR. Gre za prvi sistem, ki v enem izdelku združuje tri faze nege: čiščenje, regeneracijo in preventivno pomoč proti izpadanju las, pri čemer se bori proti škodljivim učinkom prostih radikalov in ohranja lase zdrave.

Če imate podobne težave, se le oglasite, deležni boste nasveta in storitve, namenjene le vam.

Lepi lasje so vam v okras zato naj vam bodo v ponos.

Aeroklub Srebrna krila

Vojko Česnik

Idrija, stisnjena med visoke hribe in prepredena z nešteti hudourniški grapami, je vedno veljala za napredno mesto. V našem »kotlu« nimamo prav nobenih pogojev za takšno ali drugačno dejavnost, povezano z letalstvom. Ali res ne?

V prvi vrsti se moramo spomniti našega rojaka inženirja Stanka Bloudka, pionirja slovenskega in tudi evropskega letalstva. Velik človek, odlični konstruktor letal, skakalnic in športnih objektov.

V 50-ih letih prejšnjega stoletja je bil ustanovljen prvi aeroklub v Idriji. Bilo je povojno obdobje in zaradi težkih časov je klub deloval le dve leti.

Sredi 70-ih let pa se je pričela izražati želja po ponovni ustanovitvi aerokluba. Ustanovni občni zbor kluba je bil 19. 2. 1978. Za prvega predsednika kluba je bil izvoljen Cveto Kolakovič. Klub je imel 6 sekcij, in sicer: modelarsko, padalsko, jadralno, motorno, zmajarsko in balonarsko sekcijo. V skoraj 40 letih je klub

doživljal vzpone in padce. Prizadeval si je, da bi prišlo do izgradnje vzletno-pristajalne steze v Zadlogu, a so vedno naleteli na ovire. V 90-ih letih je klub skoraj ugasnil, a se je našlo nekaj članov, ki jim ni bilo vseeno zanj.

Modelarstvo je v naših krajih prisotno že od nastanka prvega letala (inženir Stanko Bloudek je bil strasten modelar). Miha Močnik, Miha Žakelj, Tin Skok in še nekaj aktivnih modelarjev se je ukvarjalo z mislijo o ustanovitvi modelarskega kluba. Miran Wahl in Srečko Mlakar sta predlagala, da namesto ustanovitve novega kluba prevzamejo vodenje Srebrnih kril. Ponudba je bila sprejeta in 23. 3. 2013 je občni zbor potekal v novi zasedbi in dodobra pomlajen. Mesto predsednika je zasedel Miha Močnik. Od takrat ima klub 20 članov. Od šestih sekcij ob ustanovitvi kluba leta 1978 pa so danes aktivni samo še modelarji.

Leto 2013 je minilo v pogostem srečevanju članov na lokaciji v Češnjicah, kjer je danes ne prav dolga, a zelo uporabna modelarska steza. Steza je bila zgrajena iz čiste potrebe. Vsak šport potrebuje prostor, kjer se

lahko odvija. Modelarji poleg lepega vremena, dobrih vremenskih pogojev potrebujemo tudi prostor za vzletanje in pristajanje modela. Že jeseni leta 2014 smo poskusno odkopali linijo steze. Po nekaj testih pristajanja se je izkazalo, da ne ustreza popolnoma in jo bo treba povečati. Spomladi leta 2015 je s pomočjo bagra dobila dokončno velikost. Vsako leto se doda še kakšen detajl, da je prostor bolj funkcionalen. Ob koncih tedna je v pomladanskih in jesenskih mesecih na in ob stezi kar živahno. Naključni sprehajalci se radi ustavijo in opazujejo dogajanje v zraku in na stezi.

Leta 2014 je klub v sodelovanju z Občino Idrija v Dolah postavil spominsko obeležje na mestu, kjer se je med 2. svetovno vojno zrušil bombnik B-24. Glavni pobudnik in tudi koordinator postavitve je bil Miran Wahl, ki je tudi vnet zbiralec letalskih ostalin na našem območju. Kar precej prostovoljnih ur dela je bilo vloženo v čiščenje okolice, poti in v samo postavitve obeležja. Na pomoč je priskočila tudi Slovenska vojska. Na sam dan odkritja obeležja je megla

preprečila, da bi v bližino zrušitve doskočili padalci. Kljub vsemu je z letališča v Cerkljah priletel Pilatus in z nekaj krogi nad prizoriščem dodal malo vojaškega pridiha. Presenečeni smo bili ob tako veliki udeležbi krajanov iz Gor in Dol na prireditvi. Odkritja se je udeležil tudi takratni ameriški vojaški ataše in predstavniki Slovenske vojske in idrijske občine.

Leto 2015 je bilo, kar se tiče projektov, ki se jih lotevamo, bolj umirjeno. Glavni projekt je bil izgradnja letечеlega krila, ki bi bilo sposobno leteti do 50 kilometrov daleč od vzletišča in prenašati sliko. Nekaj podobnega ima vojska za nadzor terena. Projekt je v bistvu končan. Prizemljila ga je zakonodaja, ki je krepko zaostri pogoje za letenje z droni in s tem tudi našega krila. Isto leto smo se pričeli dogovarjati z Mladinskim centrom Idrija o sodelovanju. Zavezali smo se, da skupaj izpeljemo dva ali tri dogodke na leto, v zameno pa lahko koristimo njihove prostore za svojo dejavnost v mrtvem delu leta, to je pozimi. Aprila 2016 je naš član Borut Likar pripravil predavanje o svojem projektu poleta balona na rob vesolja. Predavanje je bilo glede na tematiko dobro obiskano in nadvse zanimivo. Odprlo je popolnoma drugačen pogled na modelarstvo.

Leta 2016 se je klub prvič predstavil množici s sodelovanjem na Dnevu Kolektorja. Organizator nas je povabil, da pripravimo delavnico za otroke. Prvič je vedno najtežje in trditev se je izkazala za resnično. Že sama izbira modela, ki naj bi ga otroci sestavili v dokaj kratkem času, je bila težka. Izbira materiala, način sestavljanja in model, ki mora leteti, so terjali kar nekaj iznajdljivosti, ki je pa modelarjem ne manjka. Za začetek smo pripravili 50 sestavljanek. Navdušenje otrok in njihovih staršev je pokazalo, da je treba delavnico ponoviti. Za letošnji Dan Kolektorja smo pripravili 200 sestavljanek. Trajalo je dobri dve uri in modelov je zmanjkalo. Izreden naval otrok. Prenekateri je ostal z žalostjo v očeh brez modela. Kaj sledi, če bomo še povabljeni? Sočasno bomo v Modri dvorani postavili simulatorje letenja z letalskimi modeli. Tudi tam je gneča. Vsak bi rad preizkusil, kako modeli resnično letijo. Cilj take delavnice je, da vsaj nekaj otrok navdušimo za modelarsko dejavnost in da ni nič tako težko, kot je morda videti na prvi pogled.

Oktobra lani je klub v sodelovanju z Mladinskim centrom Idrija prvič organiziral zimsko modelarsko

delavnico. Srečevali smo se ob ponedeljkih v večernih urah. Prvo leto je delavnico obiskovalo šest modelarjev. Delavnica je zastavljena tako, da vsak gradi svoj model, obenem pa bolj izkušeni modelarji pomagajo začetnikom. Tako prenašamo znanje na mlajše. Delavnica je namenjena vsem od 15. leta dalje. Veseli smo vsakega, ki bi se rad spoznal s to dejavnostjo. Naj izkoristim priložnost, da zainteresirane tudi letos povabim k druženju in ustvarjanju v modelarsko zimsko delavnico. Delavnica se prične sredi oktobra in traja do pomladi. Takrat modele tudi preizkusimo na naši stezi.

Na letošnjem Dnevu žlikrofov smo dogajanje popestrili s prikazom gradnje letalskega modela, ki je še isti dan poletel v Češnjicah, in seveda s simulatorji za otroke.

Prihodnje leto bo AK Srebrna krila obeleževal 40 let neprekinjenega delovanja. Vsekakor se bomo

maloštevilni člani potrudili, da se bo obletnica primerno proslavila. Klub je nastal v nekih drugih časih z neko drugo miselnostjo. Lahko smo hvaležni vsem, ki so pri tem sodelovali. Vsak konj vleče voz naprej, dokler ne ostari in si ne zasluži pokoja. Pred petimi leti je voz dobil nov zagon in upam, da se nikoli ne ustavi.

HOTEL JOŽEF

Napovednik koncertnih dogodkov v Hotelu Jožef

Tereza Kesovija

26. 10. 2017 ob 19.00

**Aleksander
Mežek**

23. 11. 2017 ob 19.00

Rezervacije vstopnic sprejemamo na:

tel. št.: **08 20 04 250** ali preko e-pošte: **info@hotel-jozef.si**. Število prostih mest je omejeno.

Piling in koža

Kristina Rupnik Markovič

Dolgo je veljalo, da je dovolj, če se piling kože na obrazu izvaja enkrat na mesec oziroma da lahko kožo poškodujemo ali stanjšamo, če ga izvajamo prepogosto. Temu danes ni več tako. Seveda pa je odvisno, kakšen piling se uporablja, zato je dobro, da se pri izbiri posvetujemo s strokovnjakom.

Pomembno je, da se zavedamo, da ni vsak piling dober piling. Vedeti je treba, da lahko z napačnim pilingom ali z nepoznavanjem njihove uporabe kožo tudi poškodujemo in tako povzročimo nastanek alergij, povečamo izsušenost kože, razdraženosti kože ... Za kožo na obrazu niso priporočljivi pilingi, v katerih so zrna sladkorja ali soli. Ti so namreč pregrobi in lahko kožo poškodujejo.

Piling s površine naše kože odstrani odmrle celice. Koža je po postopku vidno bolj gladka in napeta, celicam v koži je omogočeno, da se hitreje obnavljajo. Aktivnim sestavinam v proizvodih, ki jih uporabljamo po pilingu, pa tako omogočimo, da prodrejo globlje v kožo.

Pogostost uporabe pilinga je odvisna od tipa in stanja kože ter seveda tudi od vrste pilinga. Priporočljivo je, da si piling doma pripravimo enkrat tedensko, pri mastnih, debelih in problematičnih kožah pa lahko tudi pogosteje, saj se lahko v nasprotnem primeru zaradi premalo luščenja koža pore zapolnijo, koža dobi nezdrav, masten lesk in je videti utrujena.

Poznamo več vrst pilingov

Za mehanske pilinge je značilno, da v sami strukturi običajno vsebujejo zrnca, ki ob masiranju kože delujejo tako, da z nežnim drgnjenjem s površine kože odstranjujejo odvečne odmrle celice. Poleg tega pa z masiranjem pospešimo prekrvavitev v koži, posledično pa se pospeši tudi obnavljanje kože.

Encimski piling deluje s pomočjo encimov. Običajno je v obliki prahu, ki se ga zmeša z vodo in nato nanese na kožo. Primeren je za zelo občutljiva stanja kož.

Pri kemičnem pilingu pa gre za luščenje s kemičnimi sredstvi – kislinami. Blage koncentracije kislin lahko uporabljamo tudi doma, pilinge z močnejšimi koncentracijami pa lahko izvajajo v kozmetičnih salonih, pri dermatologih in lepotnih kirurjih.

Najpogosteje se uporablja alfa in beta hidroksi kisline, od katerih se najbolj uporabljajo glikolna, mlečna, salicilna kislina. Prednost uporabe kislin je v tem, da poleg tega, da odstranijo

odmrle celice, zavirajo tudi znake staranja kože, bledijo pigmentne madeže in spodbujajo tvorbo kolagena. Ugodno delujejo tudi pri problematičnih, aknastih stanjih kože. Pri uporabi tovrstnih pilingov lahko po uporabi pride do luščenja kože. Pri uporabi višjih koncentracij (dermatologi, lepotne klinike ...) pa se lahko koža lušči tudi do 10 dni. Po koncu luščenja je koža lepa, napeta, pomlajena, gubice in pigmentni madeži so manj opazni.

Po uporabi pilinga je zelo pomembno, da kožo zaščitimo z visoko UV-zaščito, saj je koža zelo občutljiva na sonce in z neredno zaščito pred soncem lahko nastanejo pigmentacije na koži. Zato se v poletnih mesecih običajno tovrstnih postopkov ne poslužujemo. Priporočljivo je, da po uporabi pilinga koži povrnemo vlago z uporabo primerne tonika in kreme. Najboljši učinek pilinga pa dosežemo v kombinaciji z masko, ki jo izberemo glede na tip in stanje kože. Koži na ta način povrnemo vse potrebno vlago, hranilne snovi ter preprečimo nadaljnje izsuševanje kože.

Mistika
Skrivnostni Svet Lepote
www.salon-mistika.si

Vabljeni v skrivnostni svet lepote...

Lapajnetova ulica 53, Idrija; telefon: 040 59 73 72 ali 05 904 99 99

URNIK:
ponedeljek 15.00 – 19.00 // torek 9.00 – 13.00
sreda, četrtek, petek 9.00 – 20.00 // sobota 9.00 – 13.00

COMCOM

Svetovanje in razvoj aplikacij za informacijske sisteme SAP® z referencami največjih svetovnih podjetij.

Naj IT postane vaša konkurenčna prednost.

COMCOM, računalništvo - komunikacije d.o.o. Idrija
Lapajnetova ulica 29
5280 IDRİJA

T: 05 372 20 20
F: 05 372 20 20
E: pisarna@comcom.si
W: www.comcom.si

**EVT
SISTEMI d.o.o.**
Ekologija, Varnost, Trgovina

Trgovina EVT, Arkova 11, Idrija.

Telefon: 05 37 74 840

Odprto vsak delovnik od 7.00 do 15.00.

Čevelj Grisport

**cena
92,06 €**

Usnjeni gorski čevelj z vibramom podplatom, idealen za hladnejše in deževne dni. Obloženi z membrano Gritex, ki ščiti pred mrazom in vodo ter ohranja vaše noge tople in suhe.

Gozdarska jakna Francital Maury

**cena
37,95 €**

Gozdarska jakna iz elastičnega materiala, ki učinkovito odvaja vlago in preprečuje občutek hladne kože, material 100% poliester.

Čistilo Tekasol Apursil

**cena
4,12 €**

Tekasol Apursil je univerzalno čistilo za gospodinjstvo, odstranjuje tudi utrjen silikon in poliuretansko peno. Je univerzalno čistilo, ki dobro razmaščuje in topi, zato je primereno za čiščenje madežev na preprogah, ostankov samolepilnih etiket in raznih lepil, gornjega dela štedilnikov, nap, školjk, tuš kabin in nakita. Odstranjuje tudi utrjen silikon in poliuretansko peno. Vsebina: 150 ml

e-trgovina: <http://trgovina.evt.si>

BLT d.o.o. Idrija
 Ulica Sv. Barbare 6, 5280 Idrija
 telefon: 05 37 43 660
 e-naslov: blt@blt.si

AKCIJA
 garažna sekijska vrata
799€

(vrata, pogon, 2x daljinec, montaža, vključen 9,5% DDV).
 Ob doplačilu možnost prilagoditve vrat po širini.
 Zlati hrast, satin gray 840 €
 Akcija traja do 31. 12. 2017.

Barva: bela, rjava, antracit

Dimenzije: 2375x2030, 2375x2150, 2375x2280, 2500x2030,
 2500x2150, 2500x2280, 2750x2030, 2750x2150, 2750x2280,
 3000x2030, 3000x2150, 3000x2280 Motiv: M-line, Woodgrain

Prenovljena spletna stran
www.blt.si

SELAK KOVINARSTVO D.O.O.

Matična št. 67400140
 CompanyWall d.o.o., 19.10.2016.

Izdelava ter dobava vseh vrst kovinskih izdelkov, striženje ter krivljenje pločevine,

navadna, inox ter alu pohodna pločevina na zalogi,

dobavljive tudi ekspanzirane, perforirane ter ostale barvne pločevine,

barvanje, lakiranje,

izdelava regalnih sistemov za velike obremenitve s 100 % izvlekom, obremenitev do 2500 kg na polico,

prihranek prostora do 50 %,

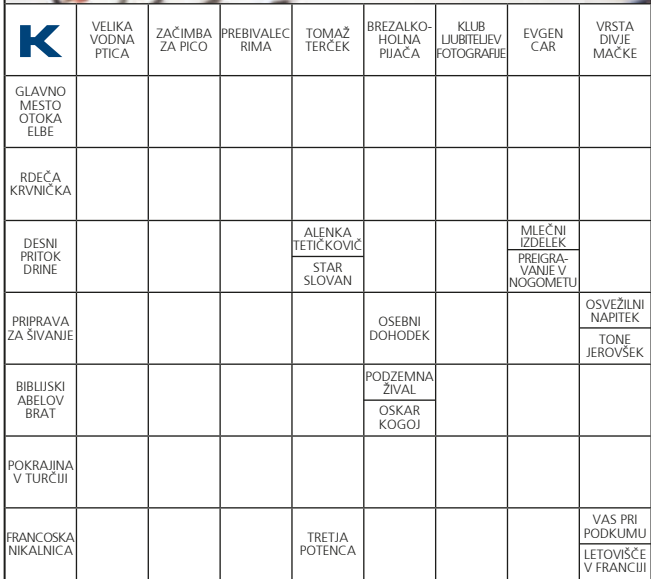

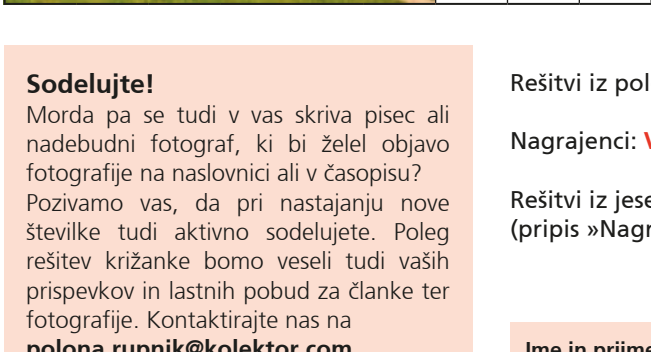
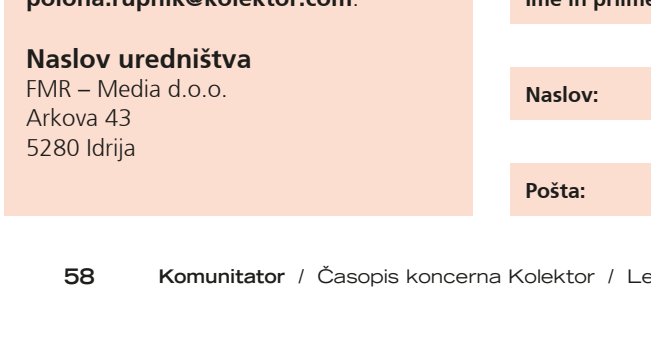

prihranek časa do 80 %,

trajnost ter varnost.

Triglavska 30, Idrija
 GSM: 031 724 333
selak.dejan@siol.net
www.regalni-sistemi.si

										AVTOR BRANKO GOVEKAR	KAR PRAVKAR REŠUJETE	VRSTA RIJAVE ALGE	ANGLEŠKA PLOŠČINSKA MERA	PONUJNIK ELEKTRIČNE ENERGIE	TOVARNA NA IZLAKAH	ZNAMKA MOBILNIH APARATOV	FRANČ PESTOTNIK	IGRALKA FURLAN	EKVATOR	KLADA ZA SEKANJE DRV
										NEMŠKO IME ZA CELOVEC										
										VESOLJSKO PLOVILO										
										SEZNAM IMEN						IGRALKA GARDNER				
										KRAJ V POLJANSKI DOLINI					RAZLIČNA SAMO-GLASNIKA		AVTO OZNAKA NIZOZEMSKA			
										DRŽAVNA ZALOŽBA					BARIJ		ZADETEK PRI NOGOMETU			
													ANGLEŠKA MANEKENKA CAMPBELL	ITALIJSKI NOGOMETAS ROBERTO JOŽE SNOJ						
																DEL KROŽNICE				K
K	VELIKA VODNA PTICA	ZAČIMBA ZA PICO	PREBIVALEC RIMA	TOMAŽ TERČEK	BREZALHOHOLNA PUJACA	KLUB LUBITELJEV FOTOGRAFIJE	EVGEN CAR	VRSTA DIVJE MAČKE	NASA ZAHODNA POKRAJINA MAIHEN RT			ORNA ZEMLJA SVINEC				ODDELEK ZA ŽENSKO BOLEZNI	KOS POHISTVA			
GLAVNO MESTO OTOKA ELBE											DOMAČA ŽIVAL				AVTO OZNAKA ZA NOVO GORICO					
RDEČA KRVNIČKA										ENOCELIČAR KI MENIJE OBLIKO				GLAVNO MESTO ITALIJE	REKA V IRANU					
DESN PRITOK DRINE				ALENKA TETIČKOVIČ			MLEČNI IZDELEK			IVAN NAPOTNIK			POULIČNO GLASBILO							
				STAR SLOVAN			PREIGRAVANJE V NOGOMETU			NAPAD NA VSE ALI NIČ			ŽENSKO IME							
PRIPRAVA ZA ŠIVANJE					OSEBNI DOHODEK			OSVEŽILNI NAPITEK								ERBII				
								ONE JEROVŠEK								GLAVNO MESTO KRETE				
BIBLIJSKI ABELOV BRAT					PODZEMNA ŽIVAL			NAUK O PRIPRAVI JEDI												
					OSKAR KOGOJ			JAZONOVA LADJA												
POKRAJINA V TURČIJI									ŽENSKO POKRIVALO					HERCEGOVEC			NEBESNO TELO			
									BEVKOVA POVEST					SILVO TERSEK						
FRANCOŠKA NIKALNICA				TRETTJA POTENCA									INDIJANSKA TROFEJA							
									VAS PRI PODKUMU				UDELEŽENEC ALKE							
									LETOVIŠČE V FRANCIJI											
														KRADLIVEC			DEBELA PALICA			
										VPIS PODATKOV				ANA NETREBKO						
										POJAV NA VODI			VODNA RASTLINA							
										INDIJ			REKA V ŠPANIJI							
										STOPNJA V VOJSKI			ZELO STRUPEN ALKOLOID							
										SLAVKO OSTERC			VERA ACEVA							
														DEL VOZA						
										ŽENSKO IME					PERJE PRI REPI					

Sodelujte!

Morda pa se tudi v vas skriva pisec ali nadebudni fotograf, ki bi želel objavo fotografije na naslovnici ali v časopisu? Pozivamo vas, da pri nastajanju nove številke tudi aktivno sodelujete. Poleg rešitev križanke bomo veselili tudi vaših prispevkov in lastnih pobud za članke ter fotografije. Kontaktirajte nas na polona.rupnik@kolektor.com.

Naslov uredništva

FMR – Media d.o.o.
 Arkova 43
 5280 Idrija

Rešitvi iz poletne številke Komunitatorja sta: **garažna hiša in Triglav.**

Nagrajenci: **Valentina Gantar, Nada Krapež, Igor Novak.**

Rešitvi iz jesenske številke pošljite v uredništvo do vključno 1. decembra 2017 (pripis »Nagrada križanka«). Čakajo vas tri praktične nagrade.

Ime in priimek:

Naslov:

Pošta:

ISO 9001
BUREAU VERITAS
Certification

BRUS
TRANSPORT
SLOVENIJA
—www.brus.si—

BRUS d. o. o., Godovič 154, 5275 Godovič
Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 25 201
E-mail: info@brus.si

www.brus.si